

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Mailiis Anton

LASTEAIAÕPETAJATE JA LAPSEVANEMATE
TÕLGENDUSED LASTEAIAÕPETAJA TÖÖST

magistritöö

Juhendaja: Jüri Ginter, PhD

Läbiv pealkiri: Tõlgendused lasteaiaõpetaja tööst

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Jüri Ginter, PhD

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Evi Saluveer, MA

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2012

Resümee

Lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate tõlgendused lasteaiaõpetaja tööst

Lasteaiaõpetaja tööd võivad mitmed osapooled tõlgendada erinevalt ning vastanduvad nägemused tekitavad lahkhelisid. Probleemid suhtlemises võivad tekitada ebaefektiivse koostöö lapsevanemate ja õpetajate vahel. Eesmärgiga teada saada, kuidas muuta koostööd lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate vahel efektiivsemaks, uuriti lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate tõlgendusi lasteaiaõpetaja tööst. Töös toodi välja tõlgenduste ühised punktid kui ka erinevused ning arutleti selle üle, kuidas oleks võimalik olukorda parandada. Uurimus tehti kvalitatiivsel meetodil ja andmete kogumiseks kasutati poolstruktureeritud intervjuud. Uuritavate hulka kuulusid neli pedagoogi ja neli lapsevanemat. Ühiselt toetati seisukohta, et koostöö on vajalik ja selle edukaks toimimiseks peaksid lapsevanemad ja lasteaiaõpetajad omavahel tihedamini suhtlema. Selgus, et lasteaiaõpetaja rollist on erinevaid arusaamu ning töös ilmnes neli kõige vastuolulisemat aspekti. Esiteks arvamused munitsipaallasteaiast ja eralasteaiast. Teiseks arusaam ja tõlgendused kasvataja ning õpetaja nimetusest. Kolmandaks mõistmine, kas kodu toetab lasteaeda või vastupidi. Ning viimaseks selgus asjaolu, et õppekava pole alati mitte teoreetiliseks toeks, vaid võib olla vastuolus tegelikkusega.

Abstract

The interpretations of kindergarten teachers and parents about kindergarten teacher's work

Kindergarten Teachers job may be interpreted differently by various parties and contrasted visions will create conflicts. Problems in communication can lead to inefficient co-operation between parents and teachers. Kindergarten teachers and parents interpretations about kindergarten teachers job were examined in order to find out how to make co-operation between kindergarten teachers and parents more effective. In the thesis mutual and different aspects about interpretations were brought out and it was discussed how to improve the situation. Qualitative method was used in this study and the data was collected with semi-structured interviews. Four teachers and four parents were involved in this research. The necessity for co-operation and closer communication were supported collectively. It turned out that the kindergarten teacher's role is differently interpreted and four most controversial aspects were occurred in the study. First of all opinions about municipal kindergartens and private kindergartens. Second, the understanding and interpretation of the educators' and teachers' name. Third, understanding whether the home supports kindergarten or contrari wise. And finally, the fact that the curriculum is not always for theoretical support, but may be in a conflict with reality.

Sisukord

Resümee	2
Abstract	3
Sisukord	4
Sissejuhatus	6
Teoreetilised lähtekohad	7
Sotsiaalse konstruktsionismi teooria	7
Tõlgendamise olulisus antud töös	7
Lasteaiaõpetaja ameti olemus	8
Koostöö	8
Efektiivne pedagoog	9
Lapsekeskne lähenemine	10
Lapsest lähtumine	10
Mõistete seletus	12
Metoodika	13
Uurimuse planeerimine	13
Mõõtevahend	13
Valim	14
Uurimisprotseduur	14
Reliaablus ja valiidsus	16
Tulemused ja analüüs	17
Nägemus lasteaiaõpetaja tööst	17
Isiklikud mälestused lasteaiast	17
Lasteaiaõpetaja põhiülesanded ja roll	17
Abistavad faktorid lasteaiaõpetaja töös	18
Takistused lasteaiaõpetaja töös	18
Lasteaiaõpetajate arvamus lapsevanemate nägemusest	19
Lapsevanemate arvamus lasteaiaõpetajate nägemusest	20
Enne ja nüüd	20
Ootused	21
Ootused sõimerühmas ja eelkoolialiste rühmas	21
Ühiskonna ootused lasteaiaõpetajatele	22

Vastanduvad arvamused.....	22
Munitsipaallasteaed versus eralasteaed	22
Kasvataja versus õpetaja.....	23
Kodu toetab lasteaeda või lasteaed kodu.....	24
Õppekava versus tegelikkus.....	25
Koostöö	26
Koostöö lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate vahel.....	26
Koostöö lasteaiaõpetajate ja kooliõpetajate vahel.....	26
Lasteaiaõpetaja koostöö kollektiiviga	26
Koostöö väärtustamine	27
Suhtlemine.....	27
Suhtlemise olulisus.....	27
Usaldus on kõige alus.	28
Kellelt tuleb initsiatiiv?	28
Avatud uste päev.	28
Tagasiside andmine	29
Tulevikuvisioon	30
Millist lähenemist kasutada?.....	30
Milliseid aspekte veel parandada?.....	30
Ise saame teha muutusi!.....	31
Õpetaja töö teadvustamine ja väärtustamine	31
Interpretatsioon	32
Järeldused ja ettepanekud	36
Eneseareng	37
Autorsuse kinnitus	39
Kasutatud kirjandus	40

Sissejuhatus

Iiri kirjanik Oscar Wilde on öelnud: “Elu eesmärk on enesearendamine.” Ennast pidevalt täiendades ja arendades suudame efektiivsemalt toime tulla olukordadega, mis meile elus ette tulevad. Haridusasutused ning seal töötavad pedagoogid ei liiguks oma arengus edasi, kui ei toimuks järjekindlat analüüsi oma tööst (Aas, s.a., Almann, 2000). Pidev eneserefleksioon aitab meil analüüsida oma tegevust ning õppida tehtud vigadest. Paraku kogeb iga inimene vaid oma elu ning mõistab maailma oma kogemusest lähtuvalt (Turner, Bruner, 1986). Seetõttu ei pruugi inimene mõista teiste arvamusi ja tõlgendusi teatud aspektist ning erinevad nägemused võivad tekitada lahkelsid või probleeme. Töö autor saab oma lasteaiaõpetaja töökogemuse ning kolleegide kogemuste põhjal väita, et probleemid suhtlemises võivad tekitada ebaefektiivse koostöö lapsevanemate ja õpetajate vahel. Aspekt, mis ajendas autorit antud uurimistöös keskenduma just lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate arvamustele oli asjaolu, et autori eelmisest läbiviidud uurimusest bakalaureusetöö raames tuli välja, et nii lasteaiaõpetajate kui ka kooliõpetajate jaoks on kõige keerulisem koostööpartner kodu (M. Anton, 2010). Koostöö termini mitmetahulisus tingib olukorra, kus igauks meist tõlgendab seda just niimoodi nagu tema sellest aru saab. Teatud aspektides võivad arusaamad küll kattuda, kuid tihti on antud mõistel kahe osapoole jaoks erinev tähendus (Aas, s.a.). Selleks, et teada saada, kuidas muuta koostööd lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate vahel efektiivsemaks, oleks vajalik uurida ja võrrelda lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate tõlgendusi lasteaiaõpetaja tööst. Uurides, milliseid aspekte peavad oluliseks erinevad osapooled ning kuidas nähakse lasteaiaõpetajate tööd, saab välja tuua nii tõlgenduste ühised punktid kui ka erinevused ning arutleda selle üle, kuidas saaks olukorda parandada. Antud töö eesmärk on välja selgitada õpetajate ja lapsevanemate tõlgenduste erinevused ja sarnasused lasteaiaõpetaja töö kohta, et aidata kaasa nende omavahelise koostöö parandamisele. Töö autor on teoreetiliste lähtekohtade ja terminite valikul arvestanud iseenda seniste teadmistega. Juhul kui teadmistesse tekkis lünk, siis täiendas autor oma teadmisi erinevate teooriatega ning samuti jälgis autor teoreetilise osa kirjutamisel antud töö terviklikkust ja kooskõla erinevate osade vahel. Antud töö raames on teooria uurimusele kui seletuslik raamistik, mis on Laheranna sõnul üks võimalikest teooriate rollidest kvalitatiivses uuringus (Laherand, 2008).

Teoreetilised lähtekohad

Sotsiaalse konstruktsionismi teooria. Töö toetub sotsiaalsele konstruktsionismile, mille põhiliseks lähtekohaks on see, et teadmisi omandatakse sotsiaalsest kogemusest lähtuvalt. Me loome oma teadmised ja tõekspidamised läbi igapäevase suhtlemise teiste inimestega (Burr, 2003; Gergen, 1999). Teadmise omandamine toimub efektiivsemalt suuremas grupis, kuna seda rohkem tuleb esile erinevaid arvamusi ning seda mitmekülgsemad on konstrueeritud teadmised (Burr, 2003, Krull, 2000). Selle õpiteooria juures on oluline oskus ning julgus esitada küsimusi, kuna õppimine toimub iga inimese personaalse maailma interpreteerimisest lähtuvalt. Õpitu kinnistub sellisel juhul, kui seda on mõistetud. Arusaamatuste puhul on väga tähtis teavet juurde küsida, et kindlustada teemakohasest aspektist aru saamine ning õpitu kinnistumine. Krull lisab siinkohal, et vastanduvad arusaamad sunnivad inimest oma tõekspidamisi üle analüüsima, mille tulemusena süüvitakse õpitavasse põhjalikumalt (Krull, 2000). Inimeste kogemused on olulised ja annavad uurimusele palju juurde, et mõista probleemi seda läbi elanud inimeste silmade läbi (Denzin, 2001, Burr, 2003). Antud töö raames rakendus sotsiaalse konstruktsionismi teooria nii intervjuude läbiviimisel kui ka valmis töö jagamisel uurimuses osalenud inimestele ning selle üle arutlemisel. Autor ise teadvustas endale olukordi, kus tema teadmised täienesid sotsiaalsete kogemuste läbi ning samuti andsid uuritavad tagasisidet aspektide kohta, mille omandasid justnimelt uurimuses osaledes ning autoriga suheldes.

Tõlgendamise olulisus antud töös. Kvalitatiivse uuringu juurde kuulub tõlgenduslik, naturalistlik lähenemine maailmale (Laherand, 2008). Tõlgendamist kasutatakse selleks, et seletada lahti mingi aspekti olemus või tähendus (Denzin, 2001; Stecker, 2003). Tähendus on indiviidi jaoks see, mis temal nende mõtetega seondub ning sellesse on põiminud iga inimene enda elust ka mingeid lugusid ja kogemusi. Siis kui kogemus on tõlgendatud, saab selle tähendust ka üheselt mõista (Denzin, 2001). Stecker täiendab Denzini seisukohti seletades lahti neli küsimust, mida võiks enne erinevate aspektide tõlgendamist enda jaoks läbi mõelda. Küsimused on järgmised: mida on antud objekti tähenduse all silmas peetud, mida võiks selle aspekti tähenduse all veel mõista, mida antud aspekt tegelikult tähendab ning milline on sellest aspektist arusaamisel kasu iseendale (Stecker, 2003). Antud küsimuste läbimõtlemine annab eelduse interpreteerijale uuritava objekti mõistmiseks ja oma mõtete edastamiseks kolmandatele isikutele. Denzin väidab, et kui uurija on tutvunud inimeste isiklike kogemustega ja need lahti mõtestanud, suudab ta probleemi olemust paremini mõista (Denzin,

2001). See on antud tööd silmas pidades väga oluline. Uurimuses tutvus autor inimeste isiklike kogemustega seoses lasteaiaõpetaja töö tõlgendamise. Andmeid analüüsid sai autor probleemi enda jaoks paremini lahti mõtestada ning suutis ka probleemi olemust paremini mõista. Antud töö annab informatsiooni ka järgnevatele lugejatele töös käsitletud probleemi olemusest. Autor soovis mõista, mida lasteaiaõpetaja töö erinevate osapoolte nägemuses endast kujutab ning lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate kogemuste baasil oli see võimalik ka välja selgitada.

Lasteaiaõpetaja ameti olemus. Pedagoogi põhiline roll koolieelses lasteasutuses on luua tingimused laste kasvamiseks ja arenemiseks ning hoolitseda nende elu ja tervise eest (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999). Edgar Krulli seisukohad kattuvad seaduses esitatuga. Ta täheldab, et tihti arvatakse, et pedagoogi ainsaks ülesandeks on ainult õpitava edastamine õpilastele, kuid Krulli arvates on oluline tähelepanu pöörata ka kasvatusprotsessidele, mis enamasti toimuvad varjatud õppekava alusel (Krull, 2000). Suur osa laste teadmisi omandatakse õpetaja matkimisel ja jälgimisel, seega on pedagoogid haridusasutustes suurteks eeskujudeks. Krull peab oluliseks veel märkida, et õpilased võtavad enamasti tõsisemalt õpetajat, kelle käitumine on kooskõlas sellega, mida ta tõeks peab (Krull, 2000). Lähtuvalt koolieelse lasteasutuse seadusest ja riiklikust õppekavast on oluline märkida, et koolieelne lasteasutus on kodu toetav asutus ning lasteasutuse pedagoogid teevad lapse arengu toetamiseks koostööd lapsevanematega (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999; Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008). Kodu ja kool peaksid töötama koostöös ja suhtlema omavahel partneritena, kuna see on üks olulisemaid aspekte lapse eduka arengu tagamiseks (Bojuwoje, 2009; Watson, 2011).

Koostöö. Koostööd nähakse kui inimeste eesmärgipärast, koordineeritud ja vastastikust kasu andvat ühistegevust, mis tuleneb formaalsest tööjaotusest ja tugineb arusaamisele säärase tegevuse vajalikkusest ja kasulikkusest. Koostöö põhieeldus on laiaulatuslik vabatahtlik tegevuste koordineerimine. Et maitsta hea koostöö vilju, tuleb tihti läbi käia vastastikuse tundmaõppimise, vastuolude ületamise ja kokkusobivuse kindlustamise okkiline rada (Kidron, 1988). Nagu sissejuhatuses mainitud selgus autori eelmisest läbiviidud uurimusest bakalaureusetöö raames, et nii lasteaiaõpetajate kui ka kooliõpetajate arvates on kõige keerulisem koostööpartner kodu (M. Anton, 2010). Põhjuseks usuti olevat asjaolu, et kodusid on erinevaid ja õpetaja peab olema ülimalt professionaalne, et kõikidega hea koostöö

saavutada. Haridusasutus peaks arvestama aspektiga, et kodusid on erinevaid ning kasutusele tuleks võtta erinevatele tõekspidamistele vastavaid meetodeid. Teinekord võib erinevate lähenemiste rakendamine tunduda ajamahukas ja keeruline, kuid pedagoog peaks lähtuma oma töö eetikast ning tõdema, et efektiivse koostöö saavutamine lapsevanematega aitab lapsel edukamalt toime tulla ning saada paremaid tulemusi õppetöös (Aas, s.a.). Ühelt poolt pakub Aas mõtlemisainet pedagoogidele öeldes, et vanemaid ei tohiks sildistada ega alavääristada ning eeldada lapsevanematega kohtudes, et nad soovivad lapse arengule kaasa aidata omades ressursse, millega koostöösse panustada (Aas, s.a.). Teiselt poolt paneb Pener mõtlema lapsevanemad tõdedes, et lasteasutus ei ole pelgalt raha eest teenust pakkuv asutus ning omab lisaks laste hoidmisele ka alushariduse pakkumise funktsiooni, mille edukaks toimimiseks on vajalik kodu ja lasteaia vaheline konstruktiivne koostöö (Pener, 2004).

Efektiivne pedagoog. Efektiivne pedagoog kaasab lapsi aktiivselt tegevustesse, loob lapsi toetava ja väljakutseid pakkuva õpikeskkonna ning korraldab õppimise nii õpetaja kui ka lapse initsiatiivi arvestades (Bowman, Donovan & Burns, 2001; Shivers et al, 2004; Sandholtz, 2011). Efektiivne õpetaja peab omama teatud iseloomujooni ning oskama tegutseda produktiivselt. Töö autor võrdles kolme autori, R. J. Walkeri, S.-G. Soulis'e ja J. H. Sandholtz'i seisukohti efektiivse õpetaja tunnustest. Kõigi kolme autori seisukohad kattusid järgnevates punktides:

- Õpetaja on klassi tulles alati ettevalmistunud, omab eelteadmisi lastest ja õpetavast ainest.
- On kõrgete ootustega kõikide laste suhtes ning arvestab õpilaste individuaalsuse ja eripäraga.
- Suhtleb õpilastega efektiivselt, personaalselt ja vastutulelikult.
- Tegeleb oma tööga pühendunult ja suhtub oma ametisse armastusega.

(Walker, 2008, Soulis, 2009, Sandholtz, 2011).

Sandholtz ja Soulis nõustuvad ka aspektides, et efektiivne pedagoog peaks omama kindlat poliitikat tegutsemises ning samuti ka planeerimisoskust. Samuti väärtustasid nad õpetaja isiksuseomadustest paindlikkust ja kohanemisvõimet ning tasakaalukat ja koostöövõimelist isiksust (Soulis, 2009; Sandholtz, 2011). Walker'i ja Soulis'e arvamus kattus ka õpetaja positiivse ja heakskiitva hoiaku olemasolus ning demokraatlike väärtuste ja õpilaste võrdse kohtlemise hindamises (Walker, 2008, Soulis, 2009). Lisaks väärtustab Walker pedagoogide juures ka huumorimeelt, andestamisvõimet, enda vigade tunnistamist,

ühtsustunde loomist, loovust ning austust õpilaste suhtes (Walker, 2008). Soulis täiendab teiste autorite mõtteid veel sellega, et hindab kõrgelt pedagoogi kohusetundlikkust ja teadlikkust oma elukutse olulisusest (Soulis, 2009). Ajapiiranguid ja teiste pedagoogide poolt autoriteedi õõnestamist peetakse efektiivse õpetaja komistuskivideks (Sandholtz, 2011). Autor on teadlik sellest, et välja toodud võrdlus pole täiuslik ning kindlasti saaks siia lisada veel olulisi aspekte nagu näiteks koostöö lapsevanematega ja kolleegidega, tegutsemine lähima arengu tsoonis, grupidünaamika ja täienduvuse toetamine jne. Siiski annab antud arutelu aimu sellest, milline efektiivne pedagoog võiks olla ja milliseid omadusi võiks antud isik omada.

Lapsekeskne lähenemine. Hytonen ja tema sõnul ka Egidius ja Weber peavad lapsekeskse kasvatuses esimeseks esindajaks Jean Jacques Rousseau'd. Rousseau pidas oluliseks väärtuseks lapseõlve ainulaadsust ja lapse isikupära. Arvati, et oleks ebaõiglane sundida last tulevikus vajaminevatele oskustele rõhudes omandama seda, milleks tal loomulik huvi puudub (Hytonen, 1999). Lapsekeskse suuna pooldajate sõnul peaks kasvatuses keskseks eesmärgiks olema laps, kes suudab iseseisvalt mõelda. Eeldatakse, et lapse peaks vabastama kõikidest tehislisest normidest. Selleks tuleks kõrvale jätta kõik ühiskonnast lähtuv mõjutamine ja toetuda vaid loodusele. Lapsekeskse kasvatuses baasiks on isiksuse austamine ja individidevaheline võrdõiguslik ideaal: iga last võetakse sellisena, nagu ta on (Hytonen, 1999). Antud seisukohaga saab kõrvutada ka Ginteri väited „uue kooli“ kohta, mille kohaselt on õpilane see, kes teab enda õppimise vajadusi kõige paremini ja otsustab, millistel tingimustel ta õppida soovib (Ginter, 2005). Hytonen lisab veel, et lapsekeskset lähenemist on nimetatud ka avatud kasvatuses ning pedagoog peaks suutma lapsi selle lähenemise kohaselt kasvatada ja õpetada nii, et ta väldib autoriteediseisundit (Hytonen, 1999). Antud suuna pooldajate sõnul on oluline pakkuda lastele võimalikult palju vabadust, valikuvõimalusi ja otsustamisvõimalusi.

Lapsest lähtumine. Antud lähtumise puhul on Kinos ja Pukk ning Almanni sõnul ka Lindberg sarnastel arvamustel lapsest lähtuva kasvatuses tunnuste osas. Lapsest lähtumist iseloomustab tugev usk laste võimetesse ja potentsiaali. Suurel määral tähendab see lapse kasvamise ja arenemise toetamist. Õpetus on praktikale orienteeritud ja on kui üks tervik, kuna õppimine ei toimu mitte ainult organiseeritud tegevustes. See toimub mängus, igapäevastes töötegevustes ja põhitegevustes. Igapäevased tegevused loovad aluse arengule ja õppimisele. Füüsilist keskkonda püütakse luua mitmekülgseks, seiklusi pakkuvaks, koduseks

ja üksikasjadeni mõnusaks. Lapsest lähtuv õpetaja pöörab tähelepanu laste turvalisusele, võttes arvesse keskkonna tõelised ohutegurid. Lapse vajadused ja huviobjektid on esikohal ning õpetaja kogeb, imetleb ja õpib koos lastega. Reeglid on alati põhjendatud ja lastega koos kokku lepitud. Ühelt poolt püsib õpetaja eemal laste omavahelisest tegemistest ja mängust, kuid teisalt on sobivalt nende juures ja abistab neid vajadusel (Kinos, Pukk, 2010; Almann, 2000). Almanni sõnul on Lindbergi arvates ka planeerimise seisukohalt oluline see, et nii õppekava, tegevuskava, kasvatusprotsessi sisu, eesmärkide kui ka valitud meetodite puhul tuleb lähtuda lapsest ja tema vajadustest (Almann, 2000). Autor nõustus seisukohaga, mille Kinos ja Pukk välja tõid, et lapsest lähtuv kasvatus peaks põhinema usaldusel ja lapse kasvamise austamisel ning samal ajal lapsed ka kuulavad ja austavad õpetajat (Kinos, Pukk, 2010). Antud tunnus on töö autori arvates suurim erinevus, mis eristab lapsest lähtuvat kasvatust lapsekesksest lähenemisest.

Mõistete seletus

Alusharidus - on teadmiste, oskuste, vilumuste ja käitumisnormide kogum, mis loob eeldused edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999).

Klient - asutuse, isiku või muu teenuse kasutaja (Eesti õigekeelsus sõnaraamat, 2006).

Koolieelne lasteasutus - Koolieelne lasteasutus on koolieast noorematele lastele hooldus ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999).

Lasteasutuse õiguslik seisund - lasteasutused jagunevad õigusliku seisundi alusel munitsipaal- ja eralasteasutusteks (Koolieelse lasteasutuse seadus 1999).

Pedagoog - koolieelse lasteasutuse seaduse alusel käsitletakse pedagoogidena juhatajat, tema asetäitjat õppe- ja kasvatusala, õpetajaid ning eripedagooge. Pedagoogid loovad tingimused laste kasvamiseks ja arenemiseks vastastikusel lugupidamisel ning üksteisemõistmisel laste ja nende vanematega. Samuti hoolitsevad nad laste elu ja tervise eest lasteasutuses (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999).

Teenus - toode, mida ei saa katsuda. Teatud vajadust rahuldav müüdiv toiming või selle mitteesemeline tulemus (Majandusõpik keskkoolidele, 1999).

X-faktor - faktori sünonüümid on tegur ja mõjur (Eesti õigekeelsus sõnaraamat, 2006). Tähis x termini „faktor“ ees tähistab tundmatut tegurit või mõjurit.

Lähima arengu tsoon - lapsel on tegelik arengutase, ülesanded, millega laps tuleb toime ilma välise abita ning potentsiaalne arengutase, ülesanded, millega laps tuleb toime täiskasvanu suunamisel. Kahe taseme vahelist ala nimetatakse lähima arengu tsooniks (Krull, 2000).

Narratiiv - tähendab lugu või jutustust (Laherand, 2008).

Kvalitatiivne sisuanalüüs - seda kasutavad uuringud keskenduvad keele kui kommunikatsioonivahendi tunnusjoontele ning teksti sisule või kontekstilisele tähendusele. See ei rahuldu pelgalt sõnade loendamise, vaid uurib keelt intensiivselt (Laherand, 2008).

Metoodika

Uurimuse planeerimine

Alustades töö planeerimist tegi töö autor endale selgeks, millist uurimisviisi soovib kasutada uurimuse läbiviimisel lähtuvalt uuringu eripärast. Kuna sooviti süüvida lasteaiaõpetaja ameti tõlgendamisesse sügavuti, leiti, et efektiivne oleks kasutada kvalitatiivset uurimisviisi. Kvalitatiivses uurimuses tegeletakse inimese isikliku ja sotsiaalse kogemuse uurimisega, püütakse mõista pigem väikese arvu osalejate maailmavaadet kui kontrollida eelnevalt püstitatud hüpoteesi paikapidavust suure valimi kaudu (Laherand, 2008). Kvalitatiivse lähenemise puhul ei saa teha üldistusi, küll aga saab heita pilgu sellele, kuidas küsitletavad uuritavat nähtust tõlgendavad ja representeerivad. Uurimuse eesmärk oli välja selgitada, kuidas tõlgendavad lasteaiaõpetaja tööd lapsevanemad ja lasteaiaõpetajad.

Eesmärgist lähtuvalt püstitas töö autor viis uurimisküsimust:

- Kuidas tõlgendavad oma tööd lasteaiaõpetajad?
- Kuidas tõlgendavad lapsevanemad lasteaiaõpetajate tööd?
- Kuidas tõlgendavad lasteaiaõpetajad lapsevanemate arvamusi lasteaiaõpetajate tööst?
- Kuidas tõlgendavad lapsevanemad lasteaiaõpetajate arvamusi lapsevanemate tõlgendustest lasteaiaõpetaja tööst?
- Mis osas need tõlgendused kattuvad ja mis osas erinevad?

Mõõtevahend

Andmete kogumiseks kasutas autor intervjuud. Küsimuste osas lähtuti sellest, et kvalitatiivsel uurimisel eelistatakse lahtiseid küsimusi, et mitte uuritavaid oma arvamusega mõjutada ja anda neile võimalus vabalt oma arusaamist väljendada. Struktuuri järgi liigitus intervjuu poolstruktureeritud intervjuu alla, kuna uurijal olid ees küll eelnevalt läbitöötatud küsimused, kuid kui uuritava jutust selgus mõni töö eesmärkidega seonduv huvitav teema, siis küsis intervjuueerija juurde ka täiendavaid küsimusi. Meetodi järgi liigitus intervjuu narratiivse intervjuu alla, kuna enamike küsimuste juures palus autor uuritavatel kirjeldada neile omaseid tõekspidamisi. Laheranna sõnul võib kvalitatiivses uuringus andmestikuna kasutada mitte ainult poolstruktureeritud intervjuusid, vaid ka uuritavate jutustavaid narratiive (Laherand, 2008). Narratiivse intervjuueerimise osas rõhutab Laherand, et uurijal tuleb sõnastada küsimus võimalikult laialt, aga samas määratleda huvipakkuv valdkond küllalt konkreetselt, kindlustamaks, et sellest saaks lookeskne teema (Laherand, 2008).

Valim

Valimi koostamise põhieesmärk oli see, et uuritavad osaleksid uurimuses vabatahtlikult. Kõik intervjueeritavad soovisid anda oma panuse antud tööle. Valim koostati kihteesmärgi põhiselt, kuna töö autor soovis leida antud uurimuse eesmärgiga seotud huvigruppide erinevate gruppide esindajaid. Valim koosnes kaheksast inimesest, kellest neli olid lasteaiaõpetajad ning neli lapsevanemad. Et saada terviklikku pilti õpetajate nägemusest, küsitles autor nii ühes rühmas paarilistena kui ka erinevates rühmades töötavaid pedagooge. Seetõttu valiti valimisse kahes erinevas rühmas töötavad kõik neli õpetajat. Samadest rühmadest valiti vabatahtlikkuse alusel välja ka lapsevanemad – kummastki rühmast kaks lapsevanemat, mõlemast üks ema ja üks isa. Kuna eesmärk oli uurida lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate tõlgendusi ühest ja samast aspektist, siis sooviti, et mõlemat huvigruppi osaleks uurimuses võrdselt. Antud tööd silmas pidades on valim käsitletav kui tervik, kuna esindatud on kõik uurimuse eesmärgiga seotud huvigrupid: lasteaiaõpetajatest mõlemad rühmas töötavad õpetajad ning lapsevanematest nii emad kui isad. Laherand väidab, et kvalitatiivne uurimus on seda parem, mida komplekssem, interaktiivsem ja kõikehõlmavam on selles väljenduv narratiiv (Laherand, 2008, lk 18). Autor usub, et valimi mitmetahulisus aitas kaasa mitmekesisema narratiivi tekkimiseks antud töö uurimuse lõikes.

Uurimisprotseduur

Enne intervjuude läbiviimist võttis autor ühendust lasteaia direktoriga ning küsis tema nõusolekut vastava uuringu läbiviimiseks antud lasteaias. Edasi küsiti nõusolekud ka kõikidelt uurimuses osalevatelt inimestelt. Oluline oli see, et uuritavad osaleksid uurimuses vabatahtlikult. Laherand täheldab, et nii „väravavalvuri“, antud uurimuses lasteaia direktori, kui ka uuringus osalejate vabatahtlik nõusolek on oluline ning uurija eetikat silmas pidades möödapääsmatu aspekt (Laherand, 2008). Intervjuude läbiviimise kohad said valida uuritavade ise, kuna turvaline koht loob head eeldused uuritava positiivsele enesetundele. See tagab parema usalduse tekke, mille tulemusena annavad uuritavad usaldusväärsemaid vastuseid. Uurimuse läbiviimisel võttis autor arvesse erinevaid eetilisi aspekte. Intervjuude läbiviimisel oldi käsitletavate teemade suhtes erapooletu ning tulemuste kirjapanekul jälgiti hoolega sõnakasutust ja konfidentsiaalsuse nõudeid, et ei kahjustataks kuidagi uurimuses osalenud inimesi.

Intervjuude läbiviimiseks varuti aega ning kõik kaheksa intervjuud viidi läbi individuaalselt. Autori jaoks oli oluline see, et uuritav saaks tunda, et tal on aega vastata.

Samuti oli oluline intervjuueeritavate tunne, et see aeg on just neile pühendatud. See tagas parema usalduse tekke. Intervjuueerimise alguses pandi diktofon laua peale ja alustati jutuaajamist uuritavaga. Autor tutvustas intervjuueeritavale uurimuse eesmärki ja palus tal rääkida enda nägemusest lasteaiaõpetaja töö tõlgendamisel. See tagas mitmed võimalused. Uuritavad jagasid autoriga lugusid kas oma praktilisest kogemusest või teoreetiliselt arutledes. Intervjuud salvestati ja samal ajal sai autor kõige olulisemad märksõnad kirja panna. Keskenduti vestlusele, mitte kirjutamisele ning jälgiti hoolega ka intervjuueeritava kehakeelt. Intervjuu käigus ei pööranud autor diktofonile tähelepanu, et see uuritavaid närviliseks ei teeks. Püüti hoida silmsidet ja aeg-ajalt autor noogutas, andes märku, et jälgib huviga.

Autor oli ise algusest lõpuni kõikides uurimuse etappides aktiivne osaleja. See lõi eeldused näha tervikpilti ning mõista erinevate osade omavahelist seost. Enne intervjuude analüüsimist transkribeeriti need sõna-sõnalt. Transkribeerimine kujuneb kergemaks, kui seda teeb intervjuueerija ise, kes on tuttav jutustaja kõne ja intervjuueerimisolukorra iseärasustega (Laherand, 2008). Uuritavate kõne pandi kirja võimalikult täpselt ning sulgudesse lisati märkmetena ka hääletoon, kehakeel, kõnemaneeer, emotsioonid ja rõhuasetus. Tõlgendustel võeti arvesse nii interpreteeritud teksti kui ka kommentaare, mida autor oli endale intervjuude käigus üles märkinud. Sellest lähtuvalt oli võimalik tulemuste peatükis illustreerida tulemusi hetkel sobivate näidetega. Autor on teadlik ka sellest, et tõlgendusi võib olla erinevaid ning järgnevad tulemused on töö autori nägemus uurimuses osalejate tõlgendustest. Intervjuusid analüüsiti lõikude haaval ning andmete analüüsimisel kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi. Enne seda kuulati ja loeti intervjuusid korduvalt. Autor kodeeris intervjuud, et lahutada tekst osadeks ja püüda seda mõista. Kodeerimisel keskenduti teksti sisule ja kontekstilisele tähendusele. Üritati mõista põhiideed, mida uuritav soovis edasi anda. Kvalitatiivne sisuanalüüs ei rahuldu sõnade pelga loendamiselega, vaid uurib keelt intensiivselt (Laherand, 2008). Pandi kirja kõige olulisem mõte, millest igas lõigus juttu oli. Neist märkemetest kujunesid hiljem kategooriad, millest sai autor eelnevalt märgistades ja hiljem grupeerides sarnaste mõtete kogumid. Lõikude eristamiseks kasutati erinevaid värve ja alles siis pandi kokku terviklik tekst. Kategoriseerimine ja tulemuste analüüs on antud autori nägemus ning pole ainus viis uurimistulemuste esitamiseks.

Töö autor on teadlik iseenese mõjust uurimistööle ning teadvustab endale, et antud tulemuste analüüsimiseks on olemas ka teistsuguseid võimalusi. Analüüsimisel lisab autor uuritavate tõlgenduste juurde ka oma kommentaarid. Uurimistöös esinevad ka tsitaadid intervjuudest, mis on tekstis esitatud kaldkirjas. Tsitaadid algavad ja lõppevad märgistusega

/.../, kuna enamikel juhtudel on mittevajalik tekstiosa ära võetud. Osade tulemuste juures on autor toonud näiteks mitu sarnase tõekspidamisega tsitaati, mis on teineteisest eraldatud semikooloniga.

Reliaablus ja valiidsus

Kui uurija on andmete analüüsimisel jõudnud teatud järeldusteni, siis on oluline tagada ka uurimuses osalejate nõustumine avastatud tulemustega (Laherand, 2008). Antud töö valiidsus tagati sellega, et tulemused saadeti kõikidele uuritavatele ning nemad kinnitasid seda, et autor on tõlgendanud nende tõekspidamisi just niimoodi nagu nemad seda edastasid. Sellest lähtuvalt saab väita, et uurimuse tulemused on usaldusväärsed, kuna töö valiidsus on tagatud. Töö reliaablus tagati väga täpseid transkribeerimise reegleid järgides ning detailselt andmeid dokumenteerides.

Tulemused ja analüüs

Nägemus lasteaiadepetaja tööst

Isiklikud mälestused lasteaiast. Intervjuude alustuseks said uuritavad rääkida sellest, mida nemad mäletavad oma lasteaias käimise ajast. Oma mälestusest tulid meelde erinevad emotsioonid. Pooltel uuritavatest olid meeles positiivsed mälestused ja pooltel negatiivsed mäletused. Negatiivsetest situatsioonidest tulid meelde kehaline karistamine, sööma ja magama sundimine, tegevusetus ja lasteaiast põgenemine. Positiivsetest mälestustest tulid esile ühised tegevused, väljasõidud, sõbrad ja mängimine. Uuritavad, kellel tulid lasteaiaga seoses negatiivsed mälestused meelde, olid veendunud, et olukord on tänapäeval paremaks muutunud.

Lasteaiadepetaja põhiülesanded ja roll. Nii lapsevanemad kui ka lasteaiadepetajad olid veendunud, et lasteaiadepetajal on ühiskonnas väga oluline roll. Lasteaiadepetajad arvasid, et lasteaiad on lastele põhimõtteliselt nagu teine kodu ning lasteaiadepetaja on nendele oluliseks eeskujuks ja eetilise etaloniks */.../ Ja eks ta selline nagu teine kodu laste jaoks ole, enamuse ajast elavad lasteaias. Oma päevast, oma tööpäevast, ütleme nii /.../; /.../ Lasteaiadepetaja ju kujundab inimese, milliseks ta muutub. Oma käitumismallidega, oma suhtlemisviisidega. Ta on ju ikkagi esmaspäevast reedeni, hommikust õhtuni lasteaias ning see, kuidas õpetaja käitub, peegeldub ka lapses /.../.* Intervjuu üldist konteksti silmas pidades ei vähendanud õpetaja siinkohal kodu tähtsust, vaid seletas seda, kui oluline on lapse jaoks lasteaiadepetaja. Lapsevanemad olid samal arvamusel. */.../ See jätab eluks ajaks mingisuguse jälje. Kui sul on hea ja sõbralik õpetaja, siis see kasvatab usaldust ja tolerantsust /.../.* Lasteaiadepetajad nägid põhiliseks ülesandeks turvalise keskkonna loomist. Nad pidasid oluliseks nii füüsilist turvalisust kui ka vaimset turvalisust, et lapsel oleks lasteaias hea olla ning ta tuleks sinna rõõmsa tujuga. Teisejärguliseks pidasid õpetajad õppetöö toimumist. Oldi arvamusel, et turvalise keskkonna loomine on kõikide teiste ülesannete eelduseks. Lapsevanemad pidasid rahuliku meeleolu loomise all silmas pigem usaldust. Ka nende jaoks oli oluline, et laps tuleks rühma rõõmsas meeleolus ning seostasid seda usaldusega lapsevanema ja lasteaiadepetaja vahel. Üks lapsevanem tõdes, et teinekord võivad lapsevanemad selliseid ülesandeid nagu turvalisuse loomine pidada elementaarseks ning näha põhiliseks ülesandeks siiski lapse arendamist läbi mängu.

Abistavad faktorid lasteaiaõpetaja töös. Uuritavad tõid välja ühe omaduse, mis peaks lasteaiaõpetajal kindlasti olema ja milleta seda tööd teha ei saa, kuid nad ei osanud sellele nime panna. Seega töö autor kasutab siinkohal selle omaduse asemel terminit x-faktor. Lapsevanem proovis seletada, milline see tunnus välja näeb /.../ *Mul on tunne, et on olemas üks hulk inimesi, kellele sobivad väikesed lapsed ja nendega tegelemine. Ja on teine hulk, kellele see ei sobi ning neid ei ole võimalik esimesse punkti liigutada /.../.* Intervjueeritavad nimetasid mitmeid iseloomuomadusi, mis tulevad kasuks õpetajatöös ning kõige olulisemaks pidasid nad kannatlikkust, mida mainis enamik küsitletavatest. Ühel arvamusel oldi ka sellest, et lasteaiaõpetaja peaks kindlasti omama enesevalitsust ning enesekontrolli. Rõõmsameelsust ja positiivsust peeti oluliseks, kuna nähti seoseid õpetaja emotsioonide ja laste meeleolu vahel. Kõik lapsevanemad tõid välja ka loovuse ja paindlikkuse. Arvati, et õpetaja enda loovus loob eeldused selleks, et ta arvestab ka lapse loovusega. Lisaks mainiti veel ka järjepidevust, lapsemeelsust, lahkust, kohusetundlikkust, süsteemsust ning kiiret reageerimisvõimet ja mõtlemisvõimet.

Takistused lasteaiaõpetaja töös. Takistusena nägid uuritavad eelkõige halba koostööd erinevatel tasanditel. Mittetoimiva koostöö põhjuseks mainiti suhtlemise vältimist erinevate osapooltega. /.../ *Peab suhtlema lastega, ülemustega, kollektiiviga, lapsevanematega vahepeal ka vanavanematega /.../ sul on vaja kogu aeg suhelda ja kui sa seda väldid, siis läheb olukord väga keeruliseks /.../.* Teiseks takistuseks mainiti erinevate põhimõtete vastandumist lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate vahel. Kõige levinumateks valupunktideks pidasid uuritavad vastanduvaid kasvatuspõhimõtteid ning erinevaid suhtumisi laste haigusstaadiumite suhtes. Intervjueeritavad mainisid takistusena ka õpetaja paindumatust ja jäika olekut, kuna lasteaia töös tuleb tihti ette olukordi, kus tuleb vastavalt situatsioonile eelnevalt planeeritusse muudatusi teha /.../ *lapsed on ettearvamatud, kunagi ei või teada, mis su päev tuua võib /.../ pidevalt peab midagi uut välja mõtlema ja asju ümber mängima /.../.* Lisaks mainiti ka varieeruvaid iseloomusid, eripärasid ja tundlikkust nii laste kui ka lapsevanemate suhtes. Teinekord, kui ei oska ennatlikult näha erinevaid vaatenurki, siis võib sellest välja kasvada probleem /.../ *Lasteaias oli laulufestival, ja kui lapsed esinesid koos, siis üks laps hakkas kleidiserva kruttima ja hakkas väga kõva häälega laulma. Nii nagu lapsed ikka. See oli meeletult armas. Lapsevanemad hakkasid naerma selle peale, aga kindlasti mitte selle lapse üle. Aga ühele lapsevanemale see ei sobinud, kuna ta tõlgendas seda nii, et laps oli täiskasvanutele naerualune. Ja ta otsustas, et ei too enam oma last pidudele. Algul oli*

sellist käitumist ehmatav näha, et sellisest asjast võib probleem tulla. Me oleme lahendanud ju igasuguseid probleeme ja sellist ei ole veel ette juhtunud. Aga nüüd tuli nii lihtsast asjast probleem /.../. Lasteaiaõpetaja sõnul lahenes tookord probleem sedasi, et õpetajad vabandasid lapsevanema ees ning seletasid talle olukorda läbi lapse prisma, kuidas laps naudib pidusid ja esinemisi. Mõne peo möödudes oli laps jälle tagasi nendel osalemas.

Lasteaiaõpetajate arvamus lapsevanemate nägemusest. Lasteaiaõpetajad eeldavad ning ootavad, et lapsevanemad teavad, mida lasteaiaõpetaja töö endast kujutab ning mida lasteaias igapäevaselt tehakse. Lapsevanemate teadlikkust lasteaiaõpetaja tööst seostasid pedagoogid ka edukama koostööga /.../ kui lapsevanemad on lasteaiaõpetaja tööst teadlikud, siis on ka ehk koostöö edukam /.../ sellest lähtuvalt oskaksime ka meie (õpetajad) last paremini suunata /.../. Õpetajad mainisid eeldusi, mis selleks on loodud, et lapsevanem oleks kõigest teadlik. Vajalikud dokumendid on avalikult kodulehel olemas ning lasteaed pakub omalt poolt veel informatsiooni lasteaia stendil ja võimalusi suhtlemiseks nii silmast silma kui ka internetis. Kohati hakkasid lasteaiaõpetajad antud aspekte loetledes mõtlema, kas lapsevanemad saavad vajaliku info lasteaiaõpetaja töö sisu kohta erinevatest infoallikatest kätte /.../ ma ei oska öelda, kas lapsevanemad mõtlevad selle peale, milliseid õppetegevusi me siin teeme /.../; /.../ õpetaja ametijuhendit meil küll stendi peal ei ole, kus on kirjas õpetajate tegelikud tööülesanded /.../. Osad pedagoogid oskasid oma kogemusest öelda, kuidas lapsevanemad suhtuvad lasteaiaõpetajatesse. Toodi välja mitmeid näiteid, kus lapsevanem on andnud positiivset tagasisidet oma rahulolust ja tänulikkusest, et õpetajad nii keerulise ametiga hakkama saavad /.../ Mulle on tulnud ütleva, et 'kuidas te seda suudate, ma olen siin viis minutit ja ma tahan juba koju' /.../ see näitab, et on austus, et nad hindavad seda tööd, mis me teeme. Nad mõistavad, et see töö ei ole nii lihtne /.../, /.../ mulle on tulnud ütleva, et me teeme nii rasket tööd ja pigem on nad hästi tänulikud ja suhtuvad positiivselt /.../. Autor näeb, et seda saab kõrvutada ka tegelikkusega. Kõik küsitatud lapsevanemad olid arvamusel, et lasteaiaõpetaja amet on keeruline ja seda tuleks rohkem väärtustada. Autor tõi lapsevanemate seisukoha siin välja seetõttu, et antud olukorras oli näha, kuidas õpetajate arvamus kattus ka tegeliku olukorraga, mida lapsevanemad reaalsuses väärtustasid. Lasteaiaõpetajad eeldasid, et lapsevanemate positiivne meelestatus lasteaiaõpetaja ameti suhtes on tingitud sellest, et rühm ja õpetajad on vanematele avatud ja nad on lasteaeda alati oodatud /.../ kui sa oled oma rühma vanematele avatud ning nad võivad igal hetkel rühmas viibida, siis ta ju näeb, mis siin toimub /.../ vanemad on siin alati teretulnud ja kui ta harjutab

siin oma last või on kaasatud mingisse üritusse, siis nii mõnigi hiljem ütleb, et ta ikka imetleb, kuidas me selle kõigega siin hakkama saame /.../

Lapsevanemate arvamus lasteaiapäetajate nägemusest. Enamik küsitletud lapsevanemaid oli arvamusel, et lasteaiapäetajad on enamasti avatud igasugustele arvamustele ja soovivad nende alusel oma tööd järjest paremini teha /.../ mulle väga meeldib, kui õpetaja küsib vahel lisaks lapse kohta /.../ kui õpetaja ise tajub, et midagi pole nagu korras või kuskile tuleb lünk, siis küsib juurde /.../ see oli minu jaoks väga sümpaatne /.../; /.../ ma ei usu, et mõni õpetaja jätaks teadvustamata selle, et kui mõni vanem soovib, et asjad toimiksid paremini /.../ siin lasteaias ikka arvestatakse lapsevanema soove ja ettepanekuid /.../.

Lapsevanemad täpsustasid, et oskavad vaid rääkida enda kogemusest lähtuvalt ning tõdesid, et kindlasti on lasteaiapäetajate suhtumine ka isikust endast /.../ mõnel õpetajal võib olla tekkinud juba rutiin ja tema võib olla ei arvesta lapsevanemate soovidega /.../ see on isikus kinni ja ma arvan, et mõned ei arvesta, aga enamik kindlasti arvestab /.../ Üks lapsevanem nägi selles valdkonnas arenguruumi ja uskus, et õpetajatel on asjadest professionaalsusest lähtuvalt oma arvamus ja nägemus. Seda arvestades eeldas lapsevanem, et lasteaiapäetaja võib küll teadvustada erinevate lapsevanemate arvamusid ja ootusi, kuid polnud kindel, kas kõik reaalsuses ka rakendub /.../ ma ei tea, kas õpetajatel on aega vanematesse niimoodi süüvida ja aru saada /.../. Lisaks oldi arvamusel, et ühtse nägemuse tekkimiseks peaks võtma aega ja pühendumist /.../ mõlemad pooled peavad olema, et õpetaja peab aru saama vanemast ja vanem peab aru saama õpetajast /.../ see ikka on vajalik, kuid ma arvan, et seda saavutada on suhteliselt keeruline /.../. Kõige keerulisemaks aspektiks pidasid lapsevanemad arvamuste erisust ja kodude mitmekesisust ning eeldati, et õpetaja peab olema oma ala professionaal, et saavutada hea koostöö kõikide kodudega ning tulla toime erinevate väljakutsetega.

Enne ja nüüd. Kõik uuritavad olid ühel arvamusel, et olukord lasteaias on aastakümnetega väga palju muutunud. Otsest õppetööd ei mäletanud üksi uuritav ning suurima erinevusena nähtigi õppetegevuse mahu kasvamist ajaga. /.../ Otsest õppetööd ma ei mäleta, kindlasti oli, aga pole meeles. Samas mingid vihikud on alles, kust ma tähti ja häälikuid õppisin. /.../. Arvati, et olukord lasteaias on aastatega muutunud järjest paremaks. Varasemast mäletati enamasti negatiivseid aspekte, mida küsitletavate arvates tänapäeval enam eriti ette ei tule. Kasvatuse meetoditest mäletati varasemast laste karistamist, mõnitamist ja nendega riidlemist. Lapsevanemad, kes olid lasteaiaga seotud olnud ka paarkümmend aastat

tagasi tõesid, et ei mäleta süstemaatilisi tegevusi, tagasiside andmist ega arenguveestlusi. Uuritavad leidsid, et need aspektid on tänapäeval muutunud ning tõid välja ka erinevaid põhjendusi, miks see nii võib olla /.../ *Lapsevanemad ei osanudki nõuda midagi ja lastepedagoogika ei olnud väga tuntud haru. Emad said lapsega kolm kuud kodus olla ja siis eeldati, et ühiskond kasvatab /.../*. Selgus, et ka lasteaiaõpetaja roll oli intervjueritavate arvates ajaga muutunud. Kui varem nähti õpetaja rolli pigem laste hoidjana, siis tänapäeval on juurde lisandunud aina kasvav õppetegevuse maht /.../ *Ma mäletan, et mind õpetas lugema mu ema. Ma arvan, et nõudlus oli sellel ajal teine. Ma usun, et nõuded koolidele aina kasvavad, seega õpetajatele ja kasvatajatele nõuded aina kasvavad /.../; /.../ Nüüd ma eeldan lapsevanemana, et mu laps ei oleks lihtsalt vaadatud, vaid ka õpetatud, nii et siin on hästi suur vahe /.../; /.../ Ma arvan, et varem oli see, et lapsevanemad soovisid, et nende laps oleks hoitud, aga nüüd loodetakse rohkem. Et laps ikka õpiks siin ka midagi ja et iga lapsega tegeletakse /.../*.

Ootused

Ootused sõimerühmas ja eelkooliealiste rühmas. Kõik küsitletavad olid ühel arvamusel, et sõimerühmas on ootused madalamad. Kõige olulisem on see, et laps tunneks ennast koduselt ja hästi, temaga tegeletakse ja mängitakse ning et laps oleks puhas, rõõmus ja terve. Uuritavad teadvustasid, et mida vanemaks kasvavad lapsed, seda kõrgemaks muutuvad ootused /.../ *väike laps on jah, näed, kui tore, ta laulab ja paneb riidesse, aga mida suuremaks saab, seda suuremad on ootused, miks ta ei loe, miks ta ei kirjuta, miks ta ei laula kõva häälega. Tulevad suuremad kohustused /.../*. Kui sõimerühmas pidasid vanemad pigem füsioloogiliste vajaduste rahuldamisest kõige olulisemaks, siis edasises arengus toodi lisaks ka uued väärtused. Füsioloogiliste vajaduste all peab autor siinkohal silmas inimese esmaseid vajadusi nagu söömine, magamine ja tervishoid. Lapsevanemad ootasid, et eelkooliealiste rühmas antakse ausat tagasisidet lapse arengu kohta, head ettevalmistust kooliks ning pidasid head koostööd lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate vahel edu aluseks. Mainiti ka tagajärge, kui vastavad tingimused ei saa täidetud /.../ *kui laps läheb kooli ja kui selleks ajaks asi hästi ei toimi, siis on tihti vanemad nõrdinud, et kui näiteks laps ei saa sinna sisse, kuhu on vaja /.../*. Vanemate laste puhul toodi sisse ka laste osalus ja nendega arutelu. Õpetajad olid teadlikud ootuste kasvamisest ajaga ning mainisid, et hästi oluline on teada, mida vanem ootab ja soovib, kuna teadmatust on see, mis muudab olukorra keeruliseks. Omavahel arutledes saab

nägemusi ühtlustada või ebareaalsete ootuste puhul selgitustööd teha. Arvati, et lahtiste uste päevad ja avatud tegevused aitavad ootusi reaalsemaks muuta.

Ühiskonna ootused lasteaiaõpetajatele. Intervjueeritavad olid ühel arvamusel, et ühiskonnas on õpetajatele ja teistele haridustöötajatele väga kõrged ootused. Nad tõdesid, et õpetajaamet on pigem isegi elustiil kui elukutse /.../ *Lasteaiaõpetaja peaks olema natuke kõrgemate eetiliste veendumustega. Ma arvan, et see ei käi mitte ainult lasteaiaõpetajate kohta, vaid kõikide haridustöötajate kohta. Ootused on väga kõrged, aeg-ajalt isegi üliinimlikud /.../ .* Toodi välja aspekt, et nõuded ja ootused lasteaiaõpetajatele on ajaga läinud aina kõrgemaks ja ülesanded mahukamaks. Samas nähakse seda loomuliku asjade käiguna ning põhjuseks peetakse nõudmiste kasvamist ka koolides. Selleks, et laps saaks esimeses klassis hakkama peab tal olema lasteaiast tugev taust taga. Uuritavad tõid selgelt välja selle, et hetkel on tingimuste loomine lasteaiaõpetajatele vastuolus kõrgete ootustega. Valupunktidena mainiti eelkõige laste suurt arvu, vähest õpetajate arvu rühmas ning väikest töötasu /.../ *Munitsipaallasteaias on sul 24 last rühmas ja siis ongi põhimõtteliselt nende karjatamine. Et ühelt poolt ootused on väga kõrged, aga tegelikkuses on see, et ei pruugi jõuda kõigiga tegeleda. Kui õpetajaabil on veel oma ülesanded, siis ongi üks inimene 24 lapse peale. Sealt peabki endale aru andma, et kvaliteet ei saagi tulema, kui on sellised tingimused /.../.* Intervjueeritavad olid ühel arvamusel, et ühiskonnas võiks lasteaiaõpetaja ametit rohkem väärtustada ning suurendada inimeste teadlikkust sellest, et alusharidus on ühiskonna üks olulisemaid alustalasid.

Vastanduvad arvamused

Munitsipaallasteaed versus eralasteaed. Mitmetel uuritavatel oli kogemus nii munitsipaal- kui ka eralasteaias ning selgelt tuli välja nende kahe asutuse erinevus. Uuritavad olid veendunud, et eralasteaias on lapsevanematel suuremad ootused, kuna sinna lasteaeda panek on enamasti lapsevanema valik /.../ *Selle on tinginud järjekorrad. Riigimajas ollakse jube tänulik, kui su laps saab selle koha /.../ eramajas on see lapsevanema valik ja niipea kui pakutakse lapsevanemale kohta teises lasteaias, peab eramaja tase olema nii hea, et lapsevanem ei tahaks oma last sealt ära viia /.../.* Lapsevanemad arvasid, et lapsevanem on eralasteaias kui klient ja lasteaiaõpetaja klienditeenindaja või teenuse osutaja. /.../ *Et siis kasvataja on ju teenuse osutaja /.../; /.../ Varem ei olnud seda klientidest hoolivust, aga nüüd on aeg edasi läinud ja olukord muutunud /.../; /.../ eralasteaia puhul ootab lapsevanem nii*

nimetatud täisteenust. Teenus ei saa olla samasugune nagu riigilasteaias /.../. Õpetajate seas oli antud aspekti silmas pidades erinevaid arvamusi. Oli õpetajaid, kes olid antud väite poolt /.../ Sellega ma olen nõus, et haridus ei ole teenus, aga see, mis selle hariduse ümber pakutakse, siis paratamatult on eralasteaed teenusepakkuja /.../. Teine osa õpetajaid arvas teisiti /.../ Seda võiks teada meie tööst, et me pole lihtsalt lastehoiu teenus /.../.

Kasvataja versus õpetaja. Lasteaiaõpetajad olid arvamusel, et õpetaja nimetus on autoriteetsem ning neile meeldis see nimetus rohkem, kuid kõik olid ühel arvamusel, et ülesanded ja töö sisu on sellegipoolest samad, mis olid ka kasvataja nimetuse all. Hoolimata nimetuse muutusest nägid pedagoogid siiski oma töös kahte aspekti: õpetamine – akadeemiliste teadmiste edastamine ning kasvatamine – väärtuste ja eetiliste hoiakute kujundamine. Lapsevanemad ja õpetajad tõid välja selle, et nimetuse kujunemine inimese kõnekeeles oleneb tema isiklikust kogemusest /.../ mina käisin lasteaias ja siis olid kasvatajad. Eelmisel aastal alles kuulsin, et lasteaias on nüüd õpetajad ja sellega seoses hakkasin mõtlema sellest rollist teisiti enda jaoks /.../. Siinkohal oli lapsevanemate seas vastanduvaid arvamusi. Osa arvas, et kasvataja roll ei sisalda endas õpetamise funktsiooni ning püüdsid üle minna õpetaja nimetuse peale. Teised arvasid seevastu, et kasvataja on inimene, kellega on lastel hea olla ja kellega mängimise teel omandatakse uusi teadmisi. Õpetaja nimetus tõi viimasel juhul pigem negatiivsed emotsioonid esile ning õpetajat nähti kui ranget ja konkreetset isikut, kes annab koolis tunde. Siinkohal hakkas töö autor lasteaiaõpetajana kasvataja nimetuse peale teise pilguga vaatama. Siiani oli autor väga kindlal veendumusel, et õpetaja nimetus on prestiižsem, kuid nagu uurimusest selgus, samastavad erinevad inimesed enda jaoks termineid siiski oma kogemusest lähtuvalt. Antud lapsevanema seisukoht rikastas ka uurija seisukohti sellest aspektist. Nimetuse muutumisega seotud rollide seisukohast oli erinevaid arvamusi. Ühelt poolt arvati, et kasvataja oli kunagi inimene, kes istus lasteaias oma aja ära ja õpetamisega väga ei tegelenud ning õpetaja on tänapäeva mõistes see, kes on pühendunud oma tööle ning tegutseb lapsest lähtuvalt /.../ Kunagi istus kasvataja suurema osa ajast vaid laua taga ja lastega ta väga ei tegelenud /.../; /.../ Kasvataja kui selline, ta ei sisalda minu jaoks endas olemasolevat mingit õpetamise funktsiooni /.../; /.../ Nüüd kui ma ümberringi vaatan, siis kõik õpetajad on hingega asja juures ja tööd ei tehta sellepärast, et midagi teha, vaid nad soovivad midagi lastele anda ja jagada /.../. Teisalt oldi arvamusel, et nimetuse muutumine on küll toimunud, kuid töö sisu on olnud kogu aeg sama /.../ Ega nimi ei riku meest, kuna ülesanded on ju põhimõtteliselt samad /.../; /.../ kui ma käisin

lasteaias, siis olid kasvatajad ja kui ma mõtlen, mida nemad tegid ja mida mina nüüd õpetajana teen, siis ma ei leia küll erinevust. Ikka toimub laste kasvatamine ja õpetamine /.../. Töö autor on seisukohal, et laste kasvatamine ja õpetamine on toimunud pidevalt ajast aega ning pedagoogi ülesanded on olnud väikeste muudatustega enamjaolt samad. Erinevus võib tuleneda meetodite erinevusest ja nende mitmekesisistumisest tänapäeval ning ka inimkonna üldisest arengust. Suhtumise erinevus võib tuleneda ka asjaolust, et paarkümmend aastat tagasi ei olnud õppetöö lapsevanematele nii avatud ja teadlikkus ühiskonnas võis olla samuti väiksem.

Kodu toetab lasteaeda või lasteaed kodu. Valdavalt oldi arvamusel, et kodu toetab lasteaeda, mitte lasteaed kodu nagu koolieelse lasteasutuse seadus seda ette näeb /.../ *Lasteaed peaks olema seaduse järgi kodu toetav õppeasutus. Minu arvates on see ainult tore seaduse jutt. Initsiatiiv peaks tulema lasteaiast ning siis saab lapsevanema tähelepanu sellele pöörata 'näete meie hakkasime sellega tegelema ja vajame selles teie tuge' /.../.* Uuritavate seas leidis ka paar lasteaiaõpetajat, kes siiski leidsid, et lasteaed peaks säilitama oma rolli perekonna toetamises ega võtma suurema osa vastutusest lapse arendamises enda kanda. Lapsevanemad nägid siinkohal õpetajaid kui professionaale, kes teavad, mida teatud vanuses lapsele on vaja õpetada ja pakkuda. Oldi arvamusel, et pedagoogid on need, kes märkavad lapse tugevaid ja nõrku külgi ning valmistavad nad kooliks ette /.../ *Sellest ei piisa, kui laps käib siin (lasteaias) mängimas. Siin (lasteaias) vähemalt kaks aastat valmistatakse last kindlasti selleks ette, et ta saaks koolis ilusasti hakkama /.../; /.../ enamik asju õpitakse ikkagi lasteaias, mitte kodus /.../; /.../ kasvataja ju loob tegelikult need eeldused, et ta saaks koolikatsed tehtud ja kooli sisse /.../.* Lasteaiaõpetajad väärtustasid väga lapsevanema osalust lasteaia igapäevategevuse toetamisel. Oldi arvamusel, et õpetaja näeb oma professionaalsusest lähtuvalt arendusvaldkonda ning alustab sellega tegutsemist rühmas. Seejärel edastab õpetaja informatsiooni ka lapsevanemale ning ootab kodust sellele toetavat tegutsemist. Kohati jäeti aga koostöö vaid terminina õhku ning pooldati lapsevanemate ootuste kohaselt valdavalt lapse arengust lasteaia kanda võtta /.../ *See tuleneb ju meist (lasteaiaõpetajatest), kuidas tal koolis minema hakkab /.../.* Autor usub, et seda kaalukaussi on keeruline tasakaalu viia ning küsimus jääb õhku, kas see peaks olema võrdselt tasakaalus. Siinkohal võiks võtmesõnana kasutada „eneseväärtustamine“. Pedagoogid saavad antud märksõna silmas pidades lapsi koostöös lapsevanematega kooliks ettevalmistada, vältides olukorda, kus nad ise kogu ettevalmistust ära püüavad teha. Lapsevanemad saavad pedagoogide professionaalseid oskusi

tunnustades väärtustada ka enese osalust lapse kooliks ettevalmistamisel. Autor on arvamusel, et lasteaiaõpetajad on oma ala spetsialistid ning lapsevanemad on oma lapse puhul eksperdid, seega ühendades kaks määravat osapoolt saab koostöös tagada laste efektiivsema arengu.

Õppekava versus tegelikkus. Osad uuritavatest leidsid, et koolieelse lasteasutuse õppekava on liiga väikse mahuga ja tegelikkuses on lastel huvi palju enamaks. Sellest lähtuvalt eeldati, et üleminek lasteaiast kooli läheb üsna sujuvalt, kuna lasteaias enamasti pakutakse lapsele rohkem, kui tal selleks huvi on. Lapsevanemate seas oli erinevaid arvamusi. Osalt oldi selle aspektiga nõus ja arvati, et väikesed lapsed on õpihimulised ja neile tulekski võimalikult palju erinevaid tegevusi ja õppemänge pakkuda. Teisalt leiti aga, et lapsele peab jääma aega ka vabamänguks ja lapsepõlve ei tohiks ülestimuleerimisega ära rikkuda. Üks lasteaiaõpetaja mainis, et ülestimuleerimise põhjustavad enamasti pedagoogid ise. Ta pidas silmas nii lasteaiaõpetajaid kui ka kooliõpetajaid, kes nõuavad lapselt rohkem kui ta omandada jõuab /.../ *koolidel on teinekord nii suured nõudmised, kui nõutakse esimese klassi lõpu või teise klassi alguse materjali. Aga seda me tekitame ju ise, kooliõpetajate soovid ja eeldused lastele on nii suured, et lasteaiaõpetajad seetõttu üritavad lapsi tagant lükata /.../.* Kooliks ettevalmistamise aspektis ilmnes vastuolu ühe rühma lapsevanema ja lasteaiaõpetaja näitel ning antud situatsioonist saab välja tuua erinevad arvamused laste eliitkooliks ettevalmistamisest. Lapsevanem soovis kindlat koostöösüsteemi lasteaiaõpetajate ja kooliõpetajate vahel, mis tagaks ka sissesäämise eliitkoolidesse. Vanem eeldas, et kooliõpetajad saaksid oma kooli põhimõtteid ja nõudeid lasteaedadesse tutvustama tulla ning sealt saaksid informatsiooni ka lasteaiaõpetajad, milliseid aspekte veel tähele panna laste eliitkooliks ettevalmistamisel. Lasteaiaõpetaja seevastu väitis, et suudab ise lapsed kooliks ette valmistada, seal hulgas ka eliitkoolideks ning pigem uurib ise erinevate koolide tingimusi. Lapsevanema arvates võib antud situatsioonis tekkida subjektiivsus ning lapse mitmekülgseks kooliks ettevalmistamise tagamiseks oleks vaja erinevate professionaalide arvamust lapse arengust. Antud situatsioonis oli näha, et valitud tegutsemine ei aita koostööle kaasa ning pigem soodustab tõsisema konflikti tekkimist. Töö autor leiab, et ühe lahendusena saab välja pakkuda eelkõige lapsevanema ja lasteaiaõpetaja omavahelise nägemuse ühtlustamise, enne kui minna koostöö järgmisele tasandile kooliõpetajate ja lasteaiaõpetajate vahel. Kõige olulisem on siiski lapse areng, mille suunas erinevad osapooled liiguvad, kuid oluline on tähele panna seda, et ei hakkaks toimuma lapse erinevatesse suundadesse tõmbamist, soovides teda kahelt poolt maksimaalselt arendada.

Koostöö

Koostöö lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate vahel. Koostööd lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate vahel väärtustasid kõik uurimuses osalejad. Mainiti, et eduka koostöö võtmeks on usaldus, vaba suhtlemine ja aus tagasiside. Peeti oluliseks teineteise arvamusega arvestamist ning kokkulepete sõlmimist. Lapsevanemad tõid välja ootuste ja väärtuste erinevuse. Usuti, et rühmas saab teha ühist väärtuskasvatust ning kokku leppida, millised on kõikide jaoks olulised ning ühised väärtused. Ootused eeldati olevat lapsevanematel väga erinevad ning nendega peaksid lasteaiaõpetajad tegelema individuaalselt */.../ rühma ühine ongi see, kui panna väärtused paika, teha ühist väärtuskasvatust, mis liidab rühma ja siis edasi juba võtta iga lapsevanemat kui indiviidi /.../*. Lasteaiaõpetajad pidasid oluliseks ühistunde loomise meetodiks ka ühiselt organiseeritud väljasõite, kus ka rühmaõpetaja osaleb oma perega. See annab võimaluse näha õpetajat kui tavalist inimest, mitte kui superkangelast rühmaruumis. Pedagoogid tõdesid, et see meetod on aidanud kaasa lapsevanemate ootuste reaalsemaks muutmisele.

Koostöö lasteaiaõpetajate ja kooliõpetajate vahel. Osad küsitletavad tõid koostööpartneritena välja ka kooliõpetajaid. Antud koostööd peeti oluliseks siis, kui eelkooliealised lapsed valmistuvad kooli minekuks ning selleks, et tagada lastele kergem sissepääs koolidesse, võiksid lasteaiaõpetajad teha koostööd kooliõpetajatega, kelle klassi tema rühma lapsed lähevad. Ühel lasteaiaõpetajal oli vastav kogemus olemas ning ta jagas oma teadmisi sellest, kuidas antud koostöö välja võiks näha. Ta mainis seda, kuidas lasteaiaõpetaja saab ise uurida, mis koolidesse tema rühma lapsed lähevad ning ise seejärel vastavate pedagoogidega ühendust võtta. Ka üks lapsevanem hindas seda väga ning mainis, et sellisest koostööst võidaksid nii lasteaiaõpetajad kui ka kooliõpetajad, saades teineteisest sedasi paremini aru. Lapsevanem pidas oluliseks seda, et erinevad haridusasutused ei tohiks oma jonniga ajada ning tegutseda võiks ühise eesmärgi nimel, selleks, et lapsel oleks üleminek lasteaiast kooli kergem ja sujuvam */.../ Kindlasti ei tohiks suhtuda niimoodi, et lasteaiaõpetajad arvavad, et nemad õpetavad täpselt nii palju kui programm nõuab ja kooliõpetajad suhtuvad sellesse, et lasteaiast saadetakse neile täiesti õpetamata lapsed. Tuleks väärtustada koos tegutsemist /.../*.

Lasteaiaõpetaja koostöö kollektiiviga. Koostööd kolleegidega ja juhtkonnaga pidasid lasteaiaõpetajad kui tugivõrgustikuks. Eriti mainisid õpetajad teiste pedagoogide osalemise

olulisust keeruliste situatsioonide lahendamisel. Leiti, et mitmekesi tuleb pähe rohkem lahendusi ning ühiselt saab valida kõige efektiivsema variandi. Samuti saab kolleegidelt abi ning nõu küsida, kui lasteaiaõpetaja ise tunneb ennast ummikus olevat. Küsitletavad pidasid oluliseks ka delikaatsust ning kahe indiviidi vahelise probleemi korral peeti oluliseks omavahel rääkimist ilma kolmandate isikute kaasamiseta. Väärtustati ka seda, et igapäevaelu juurde käivad möödarääkimised saab lahendada ilma probleemi lapsevanemani viimata ning teineteist mustamata. Erivajadusega lapse puhul, kes vajaks tuge ka teistelt erialaspetsialistidelt, nägid õpetajad koostöövõrgustikku veelgi laiemalt. Kollektiivi väliselt mainiti koostööpartneritena veel psühholooge ja lastearste.

Koostöö väärtustamine. Nii lapsevanemad kui lasteaiaõpetajad tõid oma kogemusest positiivseid näiteid koostöö edukast toimimisest. Toodi välja põhiline aspekt, mis aitab koostööd parandada */.../ koostööd saab parandada koos olemisega /.../*. Arvati, et koostöö parandamiseks tuleb leida võimalus midagi ühiselt ette võtta ning koos tegutsedes saab ühtlustada ka vaateid. Pakuti välja vestlusringi, mis oleks pigem mitteametlik ning kus saab omavahel vabas vormis vestelda. Lapsevanemad pidasid oluliseks seda, et neile antakse võimalus oma arvamus välja öelda. Uuritavad olid ühel arvamusel, et kui erinevad ootused ja mõtted on välja öeldud, siis tuleks nendega kindlasti ka arvestada. Kui ootused on ebareaalsed, siis tuleb teha selgitustööd ja rääkida, miks neid ei saa realiseerida */.../ kui on juba selline asutus, et rõhutakse koostööle, siis on oluline, et seda ka tehakse. Et üksteise arvamusest ei talluta üle ja kui tekib olukord, kus arvamused lähevad lahku, siis tuleks kindlasti leida ühine kesktee /.../*. Lasteaiaõpetajad tõid mitmeid näiteid, kus olid suutnud keerulised olukorrad lahendada võttes lapsevanema seisukohti arvesse ning ühise aruteluna leidnud mõlemat osapoolt rahuldava lahenduse.

Suhtlemine

Suhtlemise olulisus. Efektiivset suhtlemist lasteaiaõpetaja ja lapsevanema vahel peeti väga oluliseks. Suhtlemise termin jooksis mitmetest erinevatest teemadest läbi ning enamasti pakuti lahenduseks justnimelt otsesest ja ausast suhtlemist erinevate osapoolte vahel. Toodi välja ka aspekt, et oluline on see, kuidas teineteisega suhelda. Väärtustati tihedat suhtlust, mitteametlikku kontakti, omavahelist vestlust ja oma nägemuse ära põhjendamist. Oldi arvamusel, et suhete kvaliteet sõltub valikutest ning see on osapoolte endi teha, kuidas suhtlemine toimib. Probleemide puhul peeti oluliseks seda, et arutelus osalevad vaid

situatsiooniga seotud osapooled ning kõrvalisi isikuid pole vaja sinna kaasata /.../ *tasuks proovida suhelda omavahel ja ausalt. Ma usun, et õpetajal on väga hea meel, kui tullakse tema juurde otse ja ta ei kuule seda juttu kuskilt mujalt /.../*. Lapsevanemad väärtustasid ka omavahel suhtlemist ning ootasid lasteaialt erinevate võimaluste pakkumist, kus seda oleks võimalik rakendada.

Usaldus on kõige alus. Usaldust peeti hea suhtlemise aluseks ning oldi arvamusel, et lapsevanema ja lasteaiaõpetaja vahelise hea kontakti saavutamiseks on vaja, et lapsevanem usaldaks inimest, kelle hoolde ta oma lapse jätab. Usalduse tekitajaks peeti enamasti lapse käitumist ja suhtumist lasteaiaõpetajasse. Lapsevanemad tõdesid, et lapse rõõmsameelne lasteaeda minek, lasteaiaast tulek ning soov seal ka edaspidi käia, tekitab vanemas usalduse, et tema lapsel on lasteaias hea olla ja seetõttu usaldab ta ka inimesi, kes tema lapsega tegelevad. Uuritavad nägid usaldust ka probleemide lahendamise oluliseks märksõnaks /.../ *oluline on see, et asjad saaksid lahendatud ja positiivselt lahendatud. Selleks ongi usalduslikku suhet vaja, et lapsevanem julgeks tulla ütlema, kui midagi on valesti. Ja seda, et ta tuleb eesmärgiga olukorda lahendada /.../*.

Kellelt tuleb initsiatiiv? Arvati, et alustavas rühmas või uues projektis peaks initsiatiivi enda kätte võtma kindlasti lasteaiaõpetajad. Tõdeti, et on olemas aktiviste ka lapsevanemate seas, kes väga soovivad kaasa tegutseda, kuid vajavad selleks eelkõige õpetajapoolset algatust /.../ *initsiatiivi peaksid kindlasti võtma lasteaiaõpetajad, kuna toimivas süsteemis saavad lapsevanemad ise ka paremini kaasa tegutseda. Kaasa tulevad inimesed kiiresti, aga alguse võiks teha õpetaja /.../*. Samamoodi arvati ühiste otsuste tegemisel, et õpetaja võiks pakkuda omapoolse visiooni ja valikuvõimalused, kuna siis on ka lapsevanemal lihtsam oma arvamust avaldada. Lapsevanemad olid veendumusel, et kui tekib mingi möödarääkivus või probleem, siis võiks initsiatiivi võtta lapsevanem ise ja pakkuda välja mingid võimalused, kuidas antud olukorda lahendada /.../ *Kui mina näen kusagil probleemi, siis viriseda on alati hea. Aga kui sa näed põhjust, mille pärast viriseda, siis peavad olema ka ettepanekud, kuidas seda muuta /.../*.

Avatud uste päev. Uuritavad tõdesid, et lapsevanemad teavad enamasti lasteaiaõpetaja tööst seda, mida nad ise näevad ja kogevad. Avatud uste päevi, kus lapsevanem tuleb terveks päevaks lasteaiaeluga ja õpetaja tööga tutvuma, peeti suurepäraseks võimaluseks

lasteaiaõpetaja ameti avamiseks lapsevanemate jaoks. Pedagoogid olid arvamusel, et kui vanem on selle kogemuse saanud, siis tema arvamus muutub positiivsemaks ja ta oskab seda tööd rohkem väärtustada. Lapsevanemad, kes olid antud võimalust kasutanud, tõdesid, et nii oli ka reaalses elus. Pärast õpetaja tööga tutvumist osati näha, mida see töö endas sisaldab ning hinnati lasteaiaõpetaja ametit kõrgemalt */.../ varem ei osanud ma seda tööd niimoodi hinnata, aga kui ma nägin seda tööd lähemalt, siis pärast seda hakkasin sellele tööle vaatama hoopis teise pilguga /.../*. Samas lootsid lapsevanemad näha rohkem reaalset elu ning tõdesid, et teinekord võivad need avatud uste päevad pikalt ettevalmistatud olla ja näida pigem näitemänguna. Siiski leidsid vanemad, et see annab neile võimaluse pakkuda välja oma ideesid ja lahendusi, mille peale poleks muidu üldse tulnudki.

Tagasiside andmine. Ootused tagasiside saamise kohta olid kõrged, kuid kogemused reaalses elus olid võrdlemisi erinevad. Lapsevanemad olid enamasti rahul informatsiooni liikumisega. Nad mainisid erinevaid kanaleid, kust nemad tagasisidet saavad ja milliseid võimalusi lasteaed pakub: koosolekud, tuleku-mineku vestlused, arenguestlused ning nädala kokkuvõtted. Lapsevanemad tõdesid, et tihti võtavad nad ise initsiatiivi ja küsivad õpetaja käest informatsiooni, kuid rohkem hindasid nad õpetaja initsiatiivil saadetud nädala kokkuvõtteid */.../ Ja veel on need nädal kokkuvõtted. Annavad hea ülevaate. Kui lapselt küsin, kuidas sul läks, siis ta vastab ikka alati hästi. Aga kui neid kokkuvõtteid ei oleks, siis ma ei teaks, mida lasteaias plaanitakse nädala jooksul teha /.../*. Lasteaiaõpetajad soovivad tõid välja, et tagasisidet oma töö kohta saab vähe ning ka lapsevanemad tõdesid, et pole andnud õpetajatele nende töö kohta piisavalt tagasisidet. Vanemad tõid põhjenduseks selle, et teinekord ei oska vahet teha, kuskohast lõpeb konstruktiivne kriitika ja kust algab põhjendamatu kaeblemine. Õpetajate arvamuste tõlgendamisel ilmnes aspekt, et pedagoogide arvates ei pruugi lapsevanemad teinekord õpetajalt tagasisidet oma lapse kohta küsida, kuna ei soovi õpetajat ilmaasjata tülitada. Seetõttu on pedagoogid siinkohal võtnud initsiatiivi ning annavad igale lapsevanemale tagasisidet ka juhul, kui lapsevanem seda ise uurima ei tule. Autori arvates võib lasteaiaõpetajatele antava vähese tagasiside põhjuseks olla soov mitte liigselt tülitada. Lahendusena näeb autor siinkohal samuti initsiatiivi võtmist pedagoogide poolt. Ausamate ja sisukamate ettepanekute ja tagasiside tagamiseks soovitas üks uurimuses osalenud õpetaja kasutada anonüümseid rahuloluküsitlusi */.../ Igal aastal korraldatakse rahulolu küsitlus otseselt selle jaoks, et teada saada, mida lapsevanem arvab. Kui see on hästi*

korraldatud ja lapsevanemal on võimalik seda väga mugav täita ja väga mugav ära anda ning ta teab, et see jääb anonüümseks, siis sa saad sealt väga häid ettepanekuid /.../.

Uuritavad töid välja selle, missugune tagasiside viib edasi ja millist kindlasti ei peaks andma. Lasteaiaõpetajad ja lapsevanemad olid ühel arvamusel, et konstruktiivne kriitika on see, mis abistab oma tööd parandada ja ründamise vormis tagasiside ei vii edasi. Lisaks mainisid intervjuueeritavad ka positiivset tagasisidet, mis aitaks tõsta motivatsiooni, kuid mida enamasti ei öelda otse inimesele endale, vaid püütakse edastada läbi lasteaia direktori.

Tulevikuvision

*Millist lähenemist kasutada?. Üks olulisemaid aspekte, mida enamik küsitletavaid rõhutasid oli lapsest lähtumine. Kõik uurimuses osalejad olid arvamusel, et kõige olulisem on lapse arendamine ja ühiselt selle eesmärgi nimel töötamine. Kohati nähti, et lapsest lähtumisel peaks lasteaiaõpetaja olema pigem altruistlik – panustama töösse rohkem, kui ise sealt tagasi saab. Ka probleemide lahendusena nähti seda, kui rääkida teisele osapoolle parandusvaldkonnad läbi lapse prisma /.../ *On üks asi, mida tuleb vanematele rääkida, et on hästi tähtis, kui te vaatate läbi oma lapse prisma. Sellega võidab ainult teie laps. Kõike asju tuleb seletada vanemale läbi lapse, siis ta saab väga hästi aru /.../.* Olulise muutusena varasema olukorra ja tänapäeva vahel nähti õpetajakeskselt lähenemisviisilt üleminekut lapsest lähtuvalle lähenemisele. /.../ *suhtumine lapsesse on muutunud. Tänapäeval kaasatakse hoolekogud ja on aru saadud sellest, et lapsed on meie tulevik ja nende nimel peab vaeva nägema, et nad ühiskondlikuks inimeseks saada. See kõik algab kodust ja lasteaia /.../.**

Milliseid aspekte veel parandada? Oldi arvamusel, et ühes rühmas võiks lapsevanemate, rühmaõpetajate ja laste vahel tekkida meie-tunne, mis looks eeldused edasistele etappidele. Töö autor peab antud aspekti väga oluliseks, kuna ühise pildi loomisel on võimalik teha selgitustööd ning arutleda erinevate vaatenurkade üle. Tööst selgus, et lasteaiaõpetaja rollist on erinevaid ning teinekord ka vastanduvaid arvamusi, seega saab antud aspekti meie-tunde loomisel silmas pidada ja suunata liikumine ühte suunda ühise eesmärgi nimel. Kui see tingimus on täidetud, siis saab rakendada aspekte, mida uuritavad parandusvaldkondadena välja töid. Eelkõige pidasid küsitletavad oluliseks koostööd, omavahelist suhtlemist ja efektiivset infovahetust. Lasteaiaõpetajat peeti kõige selle südameks, kuna tema suhtleb erinevate huvigruppidega ning tema initsiatiivil on võimalik luua grupp, kes üksteist aitab ja toetab. Pakkudes erinevaid võimalusi suhtlemiseks ja

koosolemiseks, suunab lasteaiaõpetaja ka lapsevanemad omavahel suhtlema, mis suurendab ühtekuuluvustunnet veelgi. Olulisest rollist lähtuvalt pidasid lasteaiaõpetajad eneseanalüüsi ja arenemisvõimet väga oluliseks, et suudaksid end vastavalt ajale ja olukorrale pidevalt täiendada. Ka lapsevanemad nõustusid selle aspektiga ning pidasid õpetajate professionaalsust ja koolitamist oluliseks.

Ise saame teha muutusi! Uurimusest tuli selgelt välja tõsiasi, et lasteaiaõpetajad saavad enda ameti teadvustamiseks ja olukorra muutmiseks ise väga palju ära teha. Arvati, et pedagoogid peaksid ise olema aktiivsed ning oma tööd valgustama /.../ *õpetajad ise saavad palju ära teha. Kui inimesed näeksid, mida see töö endast kujutab ja kui raske see on, siis kindlasti muutuks ka nende arvamus /.../*. Lasteaiaõpetajad pidasid siinkohal oluliseks ka positiivset ellusuhtumist, rõõmsameelsust ning eneseanalüüsi võimet, mis aitab ennast motiveerida ja uusi ideid ka ellu rakendada /.../ *Ma arvan, et me ise saame muuta paremaks lasteaiaõpetaja kuvandit /.../*. Mida rohkem me ise selgitustööd teeme ning räägime oma tööst, seda rohkem ka sellest teatakse /.../ *Rohkem rõõmsameelsust ja positiivsust ja kuvand läheb aina paremaks! /.../*

Õpetaja töö teadvustamine ja väärtustamine. Suure muutusena varasema olukorra ja tänapäeva vahel nähti austuse kasvamist õpetajaameti suhtes. Arvati, et mida rohkem puututakse kokku lasteaia igapäevaeluga ning ollakse kursis, mida see töö endast kujutab, siis seda rohkem osatakse seda ka väärtustada. Kõik uurimuses osalenud lapsevanemad tõid välja selle, kuidas nad väärtustavad oma lapse lasteaiaõpetajaid ning mitmel korral olid vanemad andnud õpetajatele selle kohta ka positiivset tagasisidet /.../ *On tunda, et õpetaja teeb oma tööd pühendunult /.../; /.../ iga kord, kui eksin lapse kuuldes nimetusega ning ütlen kasvataja, siis parandan end alati /.../; /.../ minu silmis on õpetajal kui usalduse roll, kui ma usaldan oma lapse tema juurde /.../*. Lasteaiaõpetajad tõdesid, et positiivne tagasiside teeb enesetunde väga heaks ning motiveerib veel rohkem edasi püüdlema.

Interpretatsioon

Uurimistöö eesmärk oli uurida lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate tõlgendusi lasteaiaõpetaja tööst. Eesmärgist lähtuvalt valis töö autor uurimuse läbiviimiseks kvalitatiivse uurimisviisi, mille võluks on uuritava aspekti sügavuti analüüsimine ja mõistmine.

Tõlgendamise vajalikkusega puutus autor kokku juba magistritöö projekti koostamisel, kui arutleti juhendajaga koos ideid, millises suunas antud lõputöö juhtida. Mõtteid tuli palju ning nende korrigeerimiseks ja üheselt mõistmiseks pani töö autor need kirja, et selle alusel teada saada, milliseid aspekte mõistetakse üheselt ja millistes toimub möödarääkimine. Sedasi õnnestus suurepäraselt koostada ühiselt mõistetav plaani ning nii autor kui juhendaja teadsid, et liigutakse ühes suunas ning ühise eesmärgi nimel.

Kolm uurimisküsimust said väga mitmekülgse ja põhjaliku vastuse ning nende analüüs on näha terve tulemuste peatüki raames erinevate lõikude all. Antud küsimused on järgnevad:

- Kuidas tõlgendavad oma tööd lasteaiaõpetajad?
- Kuidas tõlgendavad lapsevanemad lasteaiaõpetajate tööd?
- Mis osas need tõlgendused kattuvad ja mis osas erinevad?

Kõige enam esines vastuolusid ja erinevaid arvamusi neljas erinevas aspektis. Esiteks asjaolu, kus võrreldi era- ja munitsipaallasteaedu. Teiseks kasvataja nime eristamine õpetaja nimetusest. Kolmandaks arutelu asjaolu üle, kas kodu toetab lasteaeda või vastupidi.

Viimaseks väide, et õppekava pole mitte teoreetiliseks toeks, vaid vastuolus tegelikkusega.

Arvamused kattusid kõige enam koostöö ja tihedama suhtlemise väärtustamise teemadel.

Kaks uurimisküsimust tekitas uuritavates segadust, küsimusi või kõhklusid:

- Kuidas tõlgendavad lasteaiaõpetajad lapsevanemate arvamusi lasteaiaõpetajate tööst?
- Kuidas tõlgendavad lapsevanemad lasteaiaõpetajate arvamusi lapsevanemate tõlgendustest lasteaiaõpetaja tööst?

Nende puhul ei oldud enamikul juhul endas kindlad, kuidas teise osapoole arusaam on siiani tundunud. Tihti hakati alles küsimuse esitamisel selle aspekti peale mõtlema ning selle üle arutlema. Siiski toodi välja pealiskaudset informatsiooni selle kohta, mida teine osapool võiks antud aspektide kohta arvata või mõelda, kuid põhjalikku sisulist ja põhjendatud arutelu ei tekkinud, mistõttu ei saanud informatsiooni puudumisel ka seda väga põhjalikult antud töös käsitleda.

Antud töös tuli samuti selgelt välja asjaolu, et teatud aspektide puhul eeldati, et kaks osapoolt mõistavad neid üheselt, kuid enda jaoks lahtimõtestamisel selgus, et arusaamad

hoopis vastanduvad. Kõige selgemini tuli see esile koostöö mõistmisel. Uuritavad rääkisid palju koostöö väärtustamisest ja selle olulisusest, kuid kui autor hakkas tulemusi sügavuti analüüsima selgus, et osapooled näevad koostööd erinevalt. Selgus, et kohati aeti segamini mõisted koostöö ja ootused. Töö autor näeb ootusi pigem kui teoreetiliste lähtepunktidena koostööle. Erinevate osapoolte ootusi saab kindlasti võtta koostöö realiseerimisel arvesse, kuid oluline on see, et ei jääda ainult ootuste ja vestluse tasandile, vaid viiakse koostöö ka tegevuste tasandile ning realiseeritakse ühised nägemused. Kohati nähti koostööna seda, et lapsevanem esitab oma soovid ja ootused lasteaiale ning õpetaja annab oma parima, et nendega arvestada. See arvamus peegeldus mõlema huvigrupi jutust. Lapsevanemad pidasid pedagooge professionaalideks ning nägid pigem nende ülesandeks lapse arendamist ja kooliks ettevalmistamist. Lasteaiaõpetajad nõustusid kohati selle arvamusega ning võtsid seda kui õpetaja töö väärtustamist, kui neile usaldatakse nii tähtis ülesanne. Uuritavatest olid vähemuses need, kes leidsid, et koostöös tuleks võrdselt väärtustada mõlema osapoolte osalust. Autor on arvamusel, et koostöös on olulised siiski kaks osapoolt. Lapsevanemad on oma lapse suhtes eksperdid ning suudavad pakkuda oma nägemusega teise vaatenurga lapse arengule. Vanemaid võiks näha kui võrdse partnerina ning lisandväärtusena lasteaia igapäevatoös. Nii vanemad ise kui ka lasteaiaõpetajad võiksid rohkem väärtustada vanemate osalust ja panustamist ühisesse koostöösse laste arendamisel.

Teine huvitav aspekt ilmnes eralasteaia ja munitsipaallasteaia võrdluses, kui eeldati, et eralasteaed on teenuse pakkuja ja lasteaiaõpetaja kui klienditeenindaja. Avalikus sektoris töötavad lasteaiaid järgivad koolieelse lasteasutuse seadust ning antud seadust kohaldatakse eralasteasutustele ja eralasteaed-algkoolidele niivõrd, kuivõrd erakooliseadus ei sätesta teisiti (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999). Võrreldes erakooli- ja koolieelse lasteasutuse seadust nentis autor, et lasteasutuse põhiülesanne ja personali mõiste ning ülesanded on välja toodud vaid koolieelse lasteasutuse seaduses, mistõttu on need samad ka erasektoris töötavatele lasteasutustele (Erakooliseadus, 1998; Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999). Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava määrab kindlaks koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alused, olenemata lasteasutuse õiguslikust seisundist (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008). Seega seaduslikust aspektist ei eristata lasteaia põhiülesannet era- ja munitsipaalasutustes. Samas, et tagada jätkusuutlikkus ka eralasteaedades, peavad nad pakkuma mingi lisaväärtuse lapsevanemate jaoks. Antud uurimusest tuli välja, et lisaväärtuse all nähakse eraasutuses klient-teenusepakkuja suhte loomist lapsevanema ja lasteaiaõpetaja vahel. Töö autor võrdles omavahel termineid klient ja

koostööpartner ning leidis, et kui klient eelkõige kasutab teenust, siis koostööpartner annab ka oma osaluse selleks, et koostöö hästi toimiks. Sellest lähtuvalt leiab autor, et koostöö parandamiseks oleks mõistlikum luua lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate vahel klient-teenusepakkuja suhte asemel koostööpartnerite suhe. Autori arvates võiks eralasteaia nišiks olla just tema eripära või tingimused. Selleks võib olla eriline õppekava, sisustus, vahendid või põhimõtted. Ühe olulise põhimõttena võib lasteaia eripäraks olla ka tihedam suhtlemine vanemate ja õpetajate vahel. Vastasel juhul võibki juhtuda, et lapsevanemale pakutavaks lisaväärtuseks osutub kliendi staatuse pakkumine.

Ühe olulise aspektina tuli uurimuses välja erinevus lasteaiaõpetaja ja –kasvataja nimetuste tõlgendamises. Enamik uuritavatest oli arvamusel, et õpetaja nimetus sisaldab erinevalt kasvataja nimetusest endas peale kasvatamise aspekti ka õpetamise märksõna. Autor eeldab, et seetõttu meeldibki pedagoogidele õpetaja nimetus enam, kuna sisaldab endas kahte väga olulist märksõna. Õpetamise funktsioon annab uuritavate arvates õpetaja nimetusele autoriteetsust juurde ning loob võrdse suhtumise nii lasteaiaõpetajatesse kui kooliõpetajatesse. Võrreldes kahe huvigrupi tõlgendusi antud aspektist tõdeb autor, et nimetusse suhtumine ja selle alusel oma suhtumise kujutamine sõltub suurel määral inimese isiklikust kogemusest. Uuritavad tõid küll välja, et nimetuse alusel võidakse kujundada ka oma suhtumine pedagoogi, kuid kogemus on ju igal inimesel individuaalne. Töö autor eeldas, et kõik uuritavad suhtuvad õpetaja nimetusse suurema austusega kui kasvataja nimetusse. Antud aspekti silmas pidades, täienes ka autori maailmavaade antud uurimuse käigus oluliselt. Analüüsides ühe lapsevanema arvamusi erinevatesse nimetustesse selgus, et kasvataja nimetus, mis võib mõnele pedagoogile olla solvav, oli lapsevanema arvates hoopis kompliment. Uuritav selgitas oma tõekspidamist ning väitis, et tema silmis on kasvataja loovust ja individuaalsust arvestavad toredad inimesed, kes pakuvad tema lapsele turvalise keskkonna, rõõmsa mängurohke lapsepõlve ja kvaliteetse alushariduse. Õpetaja nimetusega tuli antud intervjueeritavale meelde konkreetne ja karm pedagoog, kelle hoolde ta oma kõige kallimat vara ei usaldaks. Kõik uurimuses osalenud isikud väärtustasid erinevatest nimede kasutamisest olenemata lasteaiaõpetaja tööd ning lähtusid nimetuste valikul oma positiivsetest kogemustest. Seega töö autor usub, koostöö edukaks toimimiseks võiksid pedagoogid nimetuse muutumist võtta kui loomulikus arengujärgus olevat protsessi ning teadvustada endale aspekti, et antud teadmise positiivseks kinnistumiseks läheb veel aega vähemalt üks põlvkond.

Uuritavatel oli üksmeelne arvamus õpetajakesksest lähenemisest, mis eeldab seda, et õpetamisel lähtutakse pigem sellest, kuidas õpetajal parem ning mugavam on ning lapse huvid ja soovid jäävad pigem tahaplaanile. Õpetajakesket lähenemisviisi peeti pigem minevikus kasutatud lähenemisviisiks ning usuti, et tänapäeval eelistatakse lapsest lähtuvat lähenemist. Tulemuste analüüsimisel tulid aga esile erinevad tõlgendused antud aspektist. Kui valdavalt arvati, et lapsest lähtumine sisaldab endas lapse soovide ja huvidega arvestamist, kuid samas ei unustata ära ka austust õpetaja vastu, siis kohati eeldati, et lapsest lähtumisel peaks õpetaja enda soovid ja huvid pigem alla suruma. Autor arvab, et lapsest lähtumise väga oluliseks märksõnaks on lasteaiaõpetaja ja lapse vaheline vastastikune austamine ja teineteisega arvestamine. Kui õpetaja hakkab ennast alla suruma ega väärtusta ennast, on tegemist pigem lapsekeskse lähenemisviisiga, mis on vastand õpetajakessele lähenemisele ning liigub juba teise äärmusesse. Töö autor pooldab pigem lapsest lähtuvat lähenemist ning peab oluliseks nii lapse huvide ja soovidega arvestamist kui ka lasteaiaõpetaja eneseväärtustamist. Kõiki aspekte silmas pidades tuli uurimusest olulise märksõnana välja tõekspidamine, et inimesed, keda konkreetsed olukorrad ja suhtumised mõjutavad, saavad ise teha muutusi positiivse tulemuse suunas. Ka töö autor on antud tulemusega nõus ning usub, et lasteaiaõpetajad saavad ise selleks palju ära teha, et nende ametit teadvustatakse, väärtustatakse ja tunnustatakse. Lasteaiaõpetajad ise saavad kujundada arvamusi oma tööst, teha selgitustööd arusaamatuste või möödarääkivuste lahendamiseks ning väärtustada nii iseenda kui ka lapsevanema osalust lapse mitmekülgisel arendamisel. Seega kui me soovime, et selles maailmas meid puudutavates aspektides midagi muutuks, siis peaksime lähtuma tõekspidamisest „Meie ise saame teha muutusi!“.

Järeldused ja ettepanekud

Intervjuusid mitmest küljest analüüsid ei tulnud konkreetset välja kahe huvigrupi, lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate arvamuste vahel sajabrotsendilisi erinevusi. Siiski tulid välja vastuolulised aspektid erinevate uuritavate tõlgendusi analüüsid, mis autor tõi välja tulemuste peatükis „vastanduvad arvamused“. Lähtuvalt uurimuse probleemist analüüsis töö autor vastanduvaid arvamusi ning teeb ettepanekud, kuidas koostööd lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate vahel efektiivsemaks muuta.

- Väärtustada omavahelise suhtlemise olulisust. Kaks huvigrupi võiksid kokkulepetes alati kõik punktid ühiselt läbi arutada, et olla kindel ühises nägemuses.
- Väärtustada iseennast ning oma panust koostöö toimimisse. Lasteaiaõpetajad on oma ametit silmas pidades professionaalid ning lapsevanemad on oma lapse suhtes eksperdid.
- Arvestada üksteise arvamustega ning anda üksteisele ausat tagasisidet tegeliku olukorra kohta.
- Enne hinnangute andmist tuleks eelkõige välja selgitada isiku tõekspidamiste tagapõhi ja tegelik suhtumine käsitletavasse aspekti.

Töö autor on teadlik, et antud tulemused ja järeldused on autori tõlgendused uuritavast aspektist ning kindlasti on olemas ka teisi lahendusi ja tõlgendusi. Kogu uurimuse viis autor läbi iseseisvalt ning olles ise intervjuerija lõi see uurimusele nii positiivsed küljed kui ka puudused. Positiivsete külgedena näeb autor iseenda arengut. Olles ise seotud töö erinevate etappidega, oskab autor näha seoseid töö mitmete osade vahel ja näha ka tööd kui tervikut. Samas on töö autor teadlik puudusest, et uurijana vähene intervjuerimiskogemus võis mõjutada uurimistulemusi. Puuduse vähendamiseks analüüsis autor eelnevalt läbi oma varasemate uurimuste intervjuerimiskogemused, et õppida juba tehtud vigadest. Samuti viis autor enne intervjuude läbiviimist läbi pilootintervjuu, mille analüüsimisel sai arendada veelgi oma intervjuerimisoskusi. Antud uurimusest saadud tulemusi saab uuritav kasutada enda töö parandamiseks ning tulemused edastatakse ka osalenud lasteaia pedagoogilisse nõukogu kui ka hoolekogu arutelusse.

Töö piiranguks on kategooriate loomisel ja kodeerimisel autori kui ainsa uuritava tõlgenduste kasutamine. Tööle oleks andnud reliaablust juurde see, kui protsessi oleks kaasatud lisauuriija ning kahe uurija tõlgenduse põhjal oleks koostatud ühtne nägemus. Antud aspekti saab silmas pidada järgnevates uuringutes ning tõsta sedasi uurimuse reliaablust.

Eneseareng

Antud töö kirjutamine ja uurimuse läbiviimine on andnud minu kui uurija arengule palju juurde. Nüüdseks olen läbi viidud juba kolm uurimust, seminaritöö, bakalaureusetöö ning nüüd ka magistritöö. Kõikides uurimustes kasutasin kvalitatiivset uurimisviisi ja mõõtevahendina poolstruktureeritud intervjuud. Magistritöö raames tundsin end intervjuusid planeerides üsna enesekindlalt, kuid mõõtevahendi töökindluse kontrollimiseks viisin seekord läbi pilootintervjuu. Selle käigus õppisin mitmeid aspekte, mida rakendasin edaspidiste intervjuude läbiviimisel. Kuna küsitlesin ise lasteaiaõpetajana teisi sama ametit pidavaid isikuid, siis tulid intervjuus käsitlesele lasteaia igapäevaeluga seotud elementaarsed teadmised. Pilootintervjuus ei osanud ma ette näha asjaolu, et võin uuritavat segadusse viia lihtsate küsimustega, kuna käsitletavat teemat tunduvad liiga iseenesestmõistetavad. Asjaolu, et töötan ise samuti lasteaiaõpetajana, võis tekitada tunde, et oman juba antud teema kohta informatsiooni ning uuritav soovis sellest lähtuvalt pigem anda uudset ning edasiviivat informatsiooni. Edaspidistes intervjuudes oskasin rõhutada uuritavatele, et juttu võib tulla ka üldtuntud temadest ning see, kuidas uuritavad asju näevad ja tõlgendavad on just antud töö jaoks oluline.

Lisaks teoreetiliste lähtepunktide läbitöötamisele, sain antud töö koostamisel väärtuslikku informatsiooni ka uurimuse läbiviimisel. Sain enda igapäevatöö jaoks mitmeid uusi aspekte teada, mida soovin kindlasti ka praktikasse rakendada. Kõige olulisem informatsioon minu enesearenguks oli see, mille sain antud uurimuses osalenud lapsevanematelt. Olles ise lasteaiaõpetaja, olen saanud erinevaid vaatenurki analüüsida ja arutleda neid oma kolleegidega ning oman mingit nägemust sellest, kuidas lasteaiaõpetajad käsitletavat aspekte tõlgendavad. Lapsevanemate tõlgendustest sain mitmeid uusi ideid, kuidas veel oma tööd parandada ning koostööd vanematega efektiivsemaks muuta. Asjaolu, mis mulle juba varasemast huvi on pakkunud on õpetaja ja kasvataja nimetuse erinevus ning lapsevanemate suhtumine erinevatest nimetustest lähtuvalt. Eeldasin varem, et vaid õpetaja nimetus tekitab pedagoogi suhtes autoriteetse suhtumise. Uurimuse käigus sain teada, et suhtumine sõltub suurel määral mitte nimetusest, vaid inimeste isiklikust kogemusest. Sain kuulda väga positiivset näidet, kus lapsevanem hindas kõrgelt lasteaiaõpetaja tööd ning pidas kasvataja nimetust pigem komplimendiks. Teise aspektina sain teada, millised võivad olla erinevad ootused lapsevanematel nii munitsipaal- kui ka eralasteaias. Töötades ise hetkel eralasteaias, tean nüüd, kui oluline on rõhuda lasteaia eripärale ja tingimustele, et olla

konkurentsivõimelised ka siis, kui lapsevanemal on valida mitme erineva lasteaia vahel. Ühe olulise aspektina nägin uurimusest ka initsiatiivi võtmist. Noore õpetajana ei ole julgenud ma väga aktiivselt initsiatiivi enda kätte võtta, eeldades, et surun vastasel juhul end lapsevanematele liialt peale. Uurimusest selgus, et lapsevanemad just ootavad õpetajapoolset initsiatiivi ja julgustamist ükskõik millise uue projekti alustamisel. Antud aspekt andis mulle julgust juurde olla aktiivsem ja pakkuda välja oma visioone ning ettepanekuid.

Lasteaiaõpetaja on ju rühma südameks, kellel on võimalus rühma lapsed ja lapsevanemad kokku liita ühiseks grupiks, kes tunnevad ühist meie-tunnet. Suurepärane oli näha seda, et ka uurimusest tuli välja tõekspidamine, mida mina palavalt toetan: „Meie ise saame teha muutusi positiivse tulemuse suunas!“.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kuupäev 21.05.2012

Allkiri

Kasutatud kirjandus

- Aas, K. (s.a.). *Kodu ja kooli koostöö*. Tartu Linnavalitsuse haridusosakond.
- Almann, S. (2000). *Kodu ja lasteasutuse koostöö: Planeerimine, läbiviimine ja hindamine*. AS Kirjastus Ilo
- Anton, M. (2010). *Õpetajate arvamus õppemeetodite mõjust laste toimetulekule*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu
- Bojuwoye, O. (2009). Home-school partnership – a study of opinions of selected parents and teachers in Kwazulu Natal Province, South Africa. *Research Papers in Education, vol. 24, No. 4, 461-475*
- Bowman, B. T., Donovan, M. S., Burns, M. S. (2001). *Eager To Learn: Educating Our Preschoolers*. National Academy Press
- Burr, V. (2003). *Social Constructionism*. Ameerika Ühendriigid: Routledge Kirjastus
- Denzin, Norman K. (2001), *Doing Interpretation. Interpretive Interactionism, (2nd Edition)*. Thousand Oaks, CA
- *Eesti õigekeelsus sõnaraamat*. (2006). Tallinn: Eesti keele instituut.
- Erakooliseadus. (1998). Riigi teataja. Külastatud 31.märts 2012 aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13001161?leiaKehtiv>
- Gergen, K. J. (1999). *An Invitation to social construction*. London: Sage publications Ltd.
- Ginter, J. (2005). Õppimise lõpp. *Haridus 6-7, lk 11-14*.
- Hytönen. J. (1999). *Lapsekeskne kasvatus*. Tallinn: TPÜ kirjastus
- Kidron, A. (1988). *Brigaaditöö. Suhted töökollektiivis*. Tallinn: Valgus
- Kinos, J., Pukk, M. (2010). *Lapsest lähtuv kasvatus*. Tallinn: TEA kirjastus
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2008). Riigi teataja. Külastatud 04. veebruaril 2012 aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917?leiaKehtiv>
- Koolieelse lasteasutuse seadus. (1999). Riigi teataja. Külastatud 04. veebruaril 2012 aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13197929?leiaKehtiv>
- Krull, E. (2000). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu: TÜ Kirjastus
- Laherand, M. (2008). *Kvalitatiivne uurimismeetod*. Tallinn: OÜ Infotrükk
- *Majandusõpik keskkoolidele*. (1999). Tallinn: OÜ Multico
- Pener, R. (2004). Alusharidus – hariduse alus. „*Koostöö – lapse arengu võti*“. *Ettekannete kogumik*. Kirjastus Ilo Print

- Sandholtz, J. H. (2011). Preservice Teachers' Conceptions of Effective and Ineffective Teaching Practices. *Teacher Education Quarterly*, vol. 38, No. 3, 27-47
- Shivers, E. M., Howes, C., Wishard, A. G., Ritchie, S. (2004). Teacher-Articulated Perceptions and Practices with Families: Examining Effective Teaching in Diverse High Quality Child Care Settings. *Early Education and Development*, vol. 15, No. 2, 167-186
- Soulis, S.-G. (2009). Effective special teacher characteristics: perceptions of preschool special educators in Greece. *European Journal of Special Needs Education*, vol. 24, No. 1, 91-101
- Stecker, R. (2003). *Interpretation and Construction: Art, Speech, and the Law*. United Kingdom: MPG Books Ltd
- Turner, V. W., Bruner, E. M. (1986). *The anthropology of experience*. University of Illinois Press
- Walker, R. J. (2008). Twelve Characteristics of an Effective Teacher: A Longitudinal, Qualitative, Quasi-Research Study of In-Service and Pre-Service Teachers' Opinions. *Educational Horizons*, vol. 87, No. 1, 61-68.
- Watson, C. (2011). Home-School Partnership and the Construction of Deviance: Being and Becoming the Goldfish Family. *Journal of Research in Special Educational Needs*, vol. 11, No. 1, 20-29
- Wilde, O. (s.a.). Oscar (Fingall O'Flahertie Wills) Wilde. Külastatud 01. veebruaril 2012, aadressil http://www.tsitaat.com/tsitaadid/autorid/oscar_wilde